

LETTEREN EN TAAL.

VRAGENBUS.

Gezegden. — Volledig. — Los- en Opensluiten. — Komkommertijd. — Meppel. — Deelwoord. — Havenen.

J. W. S. te N. vraagt: 1. Wat wil dat zeggen: Salomo had wel Rehabeam tot zoon.

Er is geen koe bont, of er is 'n vlekje aan. Hoe komt men aan deze uitdrukkingen?

Antw. — 't Eerste beduidt, dat een wijs vader wel een dwazen zoon kan hebben, dat wijsheid geen erfgoed is, en in 't algemeen, dat de loop der dingen soms heel anders is dan men zou vermoeden.

Het tweede wil zeggen: als u van iemand iets min gunstigs wordt verteld, er is, bij alle overdrijving, toch veelal wel iets van waar, anders zou er geen kwaad gerucht zijn. Dit is echter een leugenachtig spreekwoord.

No. 1 is aan den Bijbel, nr. 2 aan het bedrijf ontleend.

2. Zijn volledig, lossluiten, opensluiten geen tegenstrijdigheden?

Antw. — In „volledig” is „ledig” niet het tegenovergestelde van „vol,” maar het woord beduidt, dat alle leden of deelen der zaak aanwezig zijn, dat geen lid des lichaams ontbreekt. Wat „lossluiten,” „opensluiten” betreft, zoo heeft hier het werkwoord, gelijk meer in onze taal, de beteekenis van een beweging maken, die tot een doel leidt in tweeërlei richting. „Sluiten” is hier het slot in beweging brengen, om de deur open of dicht te hebben. Vergelijk: „opstijgen” en „afstijgen.”

3. Men spreekt wel eens van: In den „komkommertijd” zijn. Wat wil dat zeggen en wanneer is dat?

Antw. — De „komkommertijd” is de nazomer, als de komkommers rijp zijn. Dan is het in den landbouw stil, en vandaar beduidt het woord in 't algemeen den stillen tijd, den tijd der vacaties van scholen en parlementen, den tijd van rust en uitgaan, als wanneer de kranten ook vaak gebrek aan nieuws hebben. 't Is ook door veler afwezigheid de tijd, wanneer in sommige vakken, b.v. den boekhandel, slapte merkbaar is.

4. In Groningen (prov.) spreekt men wel eens: „Ga naar Meppel en laat je gezicht keeren.” Wat beteekent 't en hoe komt men er aan?

Antw. — Dit gezegde beduidt: Ga tot een wijzere dan gij zelf en laat die u raden of leeren. Elders zegt men, eveneens in de volkstaal: „Ga naar moeder en laat je kammen,” wat een weinig platter klinkt. Waarom juist Meppel wordt genoemd, laat zich meer gissen dan met zekerheid zeggen.

5. Zijn onderstaande uitdrukkingen wel juist?

't Schip heeft gerepareerd.

Niets meer aan de orde zijnde, sloot de voorzitter de vergadering.

Gesloten zijnde, klopte men hiernaast aan.

De eerste twee las 'k in de krant, de laatste voor 'n winkelraam.

Antw. — Op zich zelf beschouwd zijn deze gezegden zeker verkeerd, want het schip repareert niet, maar wordt gerepareerd; in den tweeden zin ontbreekt het verband; in den derden is „men” gesloten. Toch zou ik geenszins al dergelijke uitdrukkingen onbepaald durven veroordeelen, gelijk vaak in de taalboeken geschiedt. Want zulke zegswijzen wortelen in het leven en den aard onzer taal,

naar de drie hoofdbestanddeelen waaruit zij zich vormde.

Hoewel een boek wordt gelezen, een plank wordt geschaafd, het papier wordt beschreven, zegt men toch vaak: dat boek leest prettig; het hout schaaft lastig; 't papier schrijft slecht. Dat is geen nieuwigheid, maar iets overouds en ook in andere stamverwante talen te vinden. Doch het gebruik is beperkt tot de enkelvoudige tijden van het werkwoord; in de saamgestelde komt het zeker zelden voor. Niemand zegt: „het boek heeft prettig gelezen.” Logisch doorredeneerend echter is „het schip heeft gerepareerd” dus niet geheel verwerpelijk, doch het gebruik stelt hier meer dan de logica de wet.

Dat geldt ook voor de twee andere uitdrukkingen. Het eene zinsdeel waarin het tegenwoordig deelwoord voorkomt, staat, taalkundig beschouwd, los van het andere, vormt er geen volzin mee. Doch naar de redekunst opgevat, geeft het een oorzaak aan, waarom iets geschiedt, en wel zoo duidelijk, dat elk het vat. Ook dat is overoud en in verwante talen volkomen gewettigd.

Dit gebruik is dus almeê niet beslist te veroordeelen, mits . . . het geen onduidelijkheid veroorzaakt, en dat kan met het teg. deelw. het geval zijn.

Zeg ik b.v.: „Ik zag mijn neef, uit de kerk komende,” dan is niet beslist uitgemaakt wie uit de kerk kwam. In de meeste gevallen echter wijzen de plaatsing der woorden of de zin de bedoeling aan. Onze taal laat evenwel toe alles ook duidelijker te zeggen. B.v.: „Toen ik kwam,” „daar niets meer aan de orde was.” We willen echter de vrijheid, die haar kenmerkt, zoover die in haar wezen ligt, behouden. Alleen tegen willekeurig, revolutionair veranderen en bederven dient gewaakt.

W. vraagt: In Markus 6 : 58 lezen we van een schip dat „havende.” Is dit een goed woord?

Antw. — Er wordt in den tekst met „havenen” bedoeld: „de haven binnenloopen,” „in de haven gaan liggen.” Het woord is goed gevormd en ook ten volle duidelijk. Toch geloof ik dat het zeer terecht in onbruik is geraakt, wijl het groote verwarring kan geven met het andere „havenen” d. i. schaden. Als men leest: „de schepen waren gehavend,” dan zal ieder tegenwoordig allereerst aan de laatste beteekenis denken. 't Is daarom goed het woord alleen te gebruiken als geen misvatting mogelijk is. A. J. H.

V A R I A.

Toch dichter.

„k Word dichter,” zoo sprak Kees, en liet zijn
handwerk staan,

Om bij de Muzen in de leer te gaan.

Hij werkte, zwoegde en zweette, en smeedde en lijmdede,

En wrocht aan 't eind zoo iets dat, ja, dat . . . rijmdede;

Ofschoon zijn beurs intusschen bijster slonk,

Hij zat getrouw bij Hippokreen en dronk.

Thans zit Kees in een pothuis en verricht er . . .
Schoenmakerswerk. — Zoo is en blijft hij dichter!

Vertrouwen.

Door eer en oneer,

Door goed gerucht en kwaad,

Indien maar Gij, Heer,

Steeds aan mijn zijde staat,

Dan zal ik niet vreezen, niet wanklen, niet vallen;

Uw kracht toch is meer dan der vijanden allen.

Zoo wie in 't geloove op U maar vertrouwt

Ervaart het, dat Gij hem behoedt en behoudt.

A. J. H.

Pennekrassen in ons Pension.

II. GESPREKKEN.

He gingen meestal niet diep, de gesprekken in ons pension. Een enkelen keer zakten ze beneden peil! De onderwerpen van den dag kregen natuurlijk geregeld hun beurt, en 't gelukke den meesten „neutraal" te blijven.

Dat ging, zoolang men over Zeppelins luchtschepen en de vliegmaschinen van Blériot en Wright sprak, over de schoone punten en uitzichten in de omgeving, over het onbestendige weer, over de ervaringen op een ritje opgedaan, over familieaangelegenheden na meer intieme kennismaking, over veld en bosch, hei en tuin, over landontginning en speculatie in gronden, over ziekten en kwalen niet te vergeten, over . . . ja, over wat niet al meer.

Maar overigens . . . Daar op de tafel liggen heel wat nieuwsbladen. Laat ons ze eens nazien. Hier de „Nieuwe Rotterdammer", en, er per abuis ingevouwen, de „Nederlander"; daarnaast „de Avondpost" en er onder „het Handelsblad", het „Nieuws van den Dag"; ja „de Standaard" is er ook, maar die blijft meestal in den zak van den gereformeerden ouderling, evenals „het Volk" in dien van den socialistischen leeraar. Ge vindt er nog meer: Het „Christelijk Volksblad" uit Brussel, „Onze Kinderen" uit Alphen, „Phebé" uit Amsterdam, „Het Oosten" uit Neerbosch, „Pniël" uit Leiden, — om over de diverse zendings- en vakbladen niet te spreken.

Zoolang kerk en politiek niet op 't appèl komen, gaat het goed. We blijven „neutraal."

Maar hoe kunnen kerk en politiek in rust blijven, nu de lintjeshistorie is ontstaan, nu er nog geen Wethouder van onderwijs voor Amsterdam is gevonden, en nu het bericht omtrent den nieuwen Minister van Koloniën velen verbaast? Bovendien, kan er ergens een onderwijzer zijn, zonder dat er van subsidiën en tractementen en pensioenen wordt gesproken! En een officier, zonder dat de landsverdediging in verband met de raadselachtigste maatregelen tot het vormen van een landsarmee ter sprake wordt gebracht! Hoe zou dan de koloniale politiek uitgesloten kunnen blijven, waar Oostgangers en zendingsvrienden samen zijn!

Natuurlijk worden, tot afwisseling, de meer en meer gebruikelijke spiegelgevechten gehouden tusschen Amsterdammers, Rotterdammers en Hagenaars. De bewoners van de hoofdstad worden in hun hoog oordeel over Amsterdam wel eens in den hoek gedrukt door de op handel en verkeer der Maasstad roemende Rotterdammers; en de Hagenaars spreken van Scheveningen en Boschjes en Bosch meer dan over de menschen, wanneer het residentale „kastensstelsel" door een spotvogel wordt opgehaald, en hij de woorden „bluf" en „wind" noemt. Ten slotte heeft ieder zijn pretenties, zelfs de opgewekte Drentenaar, die allermindst den indruk geeft, dat zijn provincie een der achterlijkste is.

„Ieder moet zelf maar weten, hoe hij over den godsdienst oordeelen wil," meende die met de witte pet; „men moet de menschen niet „met die dingen" lastig vallen." „En ik zeg maar," zoo vervolgde die met het lintje, „godsdienstig, zie je, godsdienstig in de kerk! . . . Bij mij op 't kantoor hebben ze ook wel eens van die vrome praatjes, en dan gaat het over Paulus en Petrus en Johannes; maar, ik zeg maar, wat hebben we met die allen te maken, als we ons werk maar goed doen en Jezus volgen . . ."

Met deze redeneeringen waren enkelen het in 't geheel niet eens; en met name de ouderling en nog een ander, namen juist telkens, waar het pas gaf, de gelegenheid te baat om te spreken over den weg tot zaligheid. O, dat is een heerlijk werk! Waarom zwijgen de Christenen zoo dikwijls, wanneer ze tot spreken geroepen zijn? Is er menschenvrees in 't spel? Maar laat ons dan verzekeren, dat de gesprekken met de meest principiële tegenstanders

geen zweem van angst of spijt hebben gewekt bij hèn uit ons pension, die zich het Évangélie van Christus niet hebben geschaamd. Nog hooren we den ouderling spreken van het zondebegrip en de verzoeningsidee volgens de Heilige Schrift. Met zeldzame kennis van oude geschiedenis en de filosofie der Grieksche en andere wijsgeeren, wijst hij op de koelheid en ledigheid van het Heidendom der oude cultuurvolken, en tevens op het verlangen en zoeken naar verlossing, welke men niet vond, omdat men Jezus Christus niet kende. En toen op het streven der lateren, om in wetenschap en beschaving en kunst een weg tot oplossing der levensraadselen te zoeken. Of ook in de mystiek onzer tijden in allerlei vormingen, naar de toelichtingen van „den ander." En er werd met vuur bevestigd, dat er onder den hemel maar één naam tot zaligheid is gegeven, en met liefde opgewekt dien Heiland te zoeken, die de Weg, de Waarheid, en het Leven is.

Of het schoolhoofd het debat wilde vermijden, of zich niet op voor hem glibberig terrein durfde wagen, weten we niet. Wel teekenend was zijn woordelijke opmerking: „Ik geloof, dat gij bezig zijt, mij te bekeeren." Van een bekeering des harten door den *Heiligen Geest* wilde de arme man blijkbaar niets weten.

Een ernstig gesprek werd o. a. ook gevoerd met een der reeds genoemden, een prettige man, die zich liefst „liberaal" noemde, maar die hoegenaamd geen vijandschap tegen het Évangélie verried. Hij had nog niet tot de hem geschiedte keuze kunnen komen. Mocht dit eenmaal geschieden, zie, dan zou hij ook met kracht voor het nieuwe beginsel strijden. Ook anderen hadden wel met hem over „die andere levensrichting" geredeneerd, maar het had hem niet kunnen veranderen. Hoe dringend werd dezen vriendelijken man geraden, toch Gods Woord biddend te lezen en te onderzoeken, en dáár te gaan, waar het Woord des levens wordt verkondigd. De bede blijft leven in ons hart, dat het den Heere moge behagen, dezen hoffelijken vriend toe te brengen tot de Gemeente, die zalig wordt. Het zal moeten gaan door den weg van zelfonderzoek en van biddend verlangen, van verootmoediging en toevlucht nemen tot den Heiland, van strijd in het kiezen van positie tegenover wereldsche vrienden. Mocht hij zijn gade op het pad der middelen, en in haar begeeren om den Heere te vreezen, volgen!

Op het hart eener jonge, vijandige kranke stuitte het woord, helaas, af. Er was niet veel meer te doen dan op het gevaarlijke van haar toestand te wijzen, en ze op te wekken, toch ernstig het heil harer onsterfelijke ziel te zoeken.

Zoo werd er herhaaldelijk „getuigd".

„Of dat nu iets gegeven heeft?" vraagt misschien deze of gene.

Mijn vriend of vriendin, laat ons niet vragen naar het succes. We laten de uitkomst aan God over. Zijn Woord zal nimmer ledig tot Hem wederkeeren. Dat *gelooven* we. En gij, doet het met ons! Wij verzekeren u, dat de eerste vrucht reeds is: persoonlijke zielevreugd. L. K.

VARIA.

Het afgetrokkene.

„Het afgetrokkene behaagt mij 't meest." Zoo hoorde ik op een wandling Jan vertellen. „Heel goed," sprak Piet, „dan handel 'k in uw geest, Als 'k straks in 't logement ga *thee* bestellen."

Waarom?

Waarom onder Christ'nen zoo dikwijls krakeel? Ze weten te weinig, ze weten te veel. Te weinig van 't geen *God* in 't Woord tot hen zegt, Te veel van hetgeen *hun* verstand heeft beslecht.

Tweeërlei.

Om goeden raad vraagt iedereen,
Hem volgen wil er dikwijls geen.

A. J. H.

om een ander in te nemen bezijden den uitloop. Daar liet hij even deftig de gemeente voorbij hem trekken, met gekruiste armen: op de wegtrekkenden blikkend, als een veldheer, die zijn troepen schouwt.

Niet alzo als hij ter kerke getogen was, ging onze voorzanger huiswaarts. Bij het laatste verzelden hem zijn vrouw en kinderen, die hij 's morgens uit ambtsijver achterliet. Uit eerbied hiervoor of uit gemakzucht had het gezin hier vrede mee. Laat mij er trouwens bij zeggen, dat het gezin van baas Gerrits een voorbeeld was voor velen. Het was, naar 't uiterlijk althans, een Christelijk gezin, en er heerschte liefde en eendracht en vrede, als niet bij alle voorzangers en andere menschen.

Toen onze Gerrits zijn 50-jarig huwelijk herdacht, ontbrak het den nog flinken ouden heer niet aan betoon van eer en genegenheid. Honderden, dien onze voorzanger had voorgezongen, kwamen hem huldigen, hem, die tegelijk zijn 40-jarig bestaan als voorzanger vierde. Hij was nog altijd de deftige man, maar die ook „deftig tracteerde," gelijk de vaderen zeiden.

Na dien tijd heeft hij niet lang meer gezongen, althans voor de gemeente. De tocht in de groote kerk, de tocht zoo lang door hem getrotseerd, werd hem eindelijk te sterk. Hij wierd heesch en schor; drop noch ramen hielpen meer. Zijn stem was „versleten." Hij kreeg zijn welverdiend emeritaat, en heeft nog een twaalf jaar „de welverdiende rust" genoten.

Er is, Gode zij dank, gegronde hoop, dat voor hem ook de rust is gevolgd, die overblijft voor het volk van God. Hij heeft te ellder ure geleerd, wat zonde, maar ook wat genade is. En zoo zijn — ben ik wel onderrecht — zijn leste dagen zijn beste geweest.

Hij is deftig begraven; in op één na de hoogste klas van de zes, waarin de bevolking onzer stad na haar overlijden wordt gesplitst.

A. J. HOOGENBIRK.

V A R I A.

1909.

Een juffrouw zag ik, die torste een hoed
Uit negentienhonderd negen.
En 'k dacht, waartoe is zoo'n hoed al niet goed!
Hij houdt wie hem draagt, bij regen,
Met wis nog wel twee anderen droog,
En hoedt straks voor lastigen zonschijn in 't oog.
Licht strekt hij een vogel tot kooitje,
Of neemt een musch op dat koepeldak —
Het is toch gevederd — zijn gemak.
Keer 't om en ge hebt een bootje.
En schoon ook de draagster een waterhoofd had,
Haar dochter Absaloms hardos bezat,
Zoo'n hoed bergt juf, dochter en grootje.

Verband

Merk, dat de uil van Droefenis
Als van Wijsheid 't zinbeeld is,
Salomo versprak zich niet:
„In veel wijsheid veel verdriet."

Practijk.

Wanneer het oft wordt rondgevent,
„Twee, drie, neem weg maar, om een cent,"
Al is 't zoo goed als ge ooit maar ziet,
Een deftig burger koopt het niet. —

Dat is de practijk, maar nu de leer?
Die zeg ik u op een anderen keer.

A. J. H.

V R A G E N B U S.

Matig rooken is voor gezonde volwassen personen niet schadelijk, het vermeerderd de speeksel-afscheiding en werkt dientengevolge gunstig op de spijsvertering; vooral na een rijkelijken maaltijd is daarom een niet te zware sigaar, ook van hygiënisch standpunt, niet te verwerpen. *Bovenmatig* rooken is daarentegen steeds schadelijk, veroorzaakt stoornissen der spijsvertering, chronische keel- en strottenhoofd-katarrhen, hartkloppingen, zenuwachtigheid, slapeloosheid en vermindering van het gezichtsvermogen. Dat de desinfecteerende kracht van het speeksel van rookers grooter is dan van niet-rookers, is proefondervindelijk bewezen; daarentegen heeft de *uitgeademde rook* geen bacillen-doodende kracht.

J. N. te P. — *Open wonden* aan de beenen komen dikwijls voor in het verloop van aderszwellingen; radikale genezing kan niet zelden verkregen worden door een rustkuur, verbonden met baden, Priessnitz'sche omslagen, massage en een doeltreffend verband. Verdere bijzonderheden kunnen wij hier niet aangeven, al het noodige kunt u vinden in het werk „Homoeopathie in de Praktijk," 2e druk, blz. 140.

G. J. V. te B. — De *zenuezwakte*, waarover u klaagt, kan het gevolg zijn van de vroegere ongeregelde leefwijze. De eerste voorwaarde ter genezing is dus, deze leefwijze radikaal te veranderen; op welke wijze dit moet geschieden, zult u zelf wel weten. Tevens raden wij u veel lichaamsbeweging in de open lucht bij elk weer, en drie maal per week een kort koud zitbad aan. Als u dezen raad *consequent* opvolgt, kunt u in enkele maanden van uw kwaal bevrijd zijn.

H. J. te E. — *Zwakte der oogen* komt vaak voor bij nerveuze menschen, ook tengevolge van overspanning der oogen, gemoedsaandoeningen, weenen, uitspattend leven, misbruik van alcohol en tabak. De oogen worden spoedig vermoeid, bij het lezen loopen de letters in elkaar, er ontstaat drukking en een gevoel van vermoeidheid in de oogen en voorhoofdspijn. Daarbij kan het gezichtsvermogen geheel normaal zijn.

Om deze kwaal duurzaam te genezen, wat met eenige wilskracht zeer goed mogelijk is, tenminste als er geen organische veranderingen van het oog of de oogzenuwen aan te gronde liggen, moeten de aanleidende oorzaken, die wij hierboven opgenoemd hebben, zoo mogelijk geheel vermeden worden; vooral moet het lezen bij slechte verlichting, het ingespannen, aanhoudend lezen met voorovergebukt hoofd gelaten worden, ook is *afwisseling van arbeid en rust* voor de oogen van groot belang. Daarnevens zijn *koude wasschingen* van de oogen, het voorhoofd en de slapen van veel nut, bovenal echter de *koude oogbaden*, die schrijver dezes zelf op de volgende wijze neemt en er uitstekende resultaten mede verkregen heeft bij oogzwakte van nerveuzen aard. Des morgens na het opstaan wordt het aangezicht in de waschkom, die met koud water is gevuld, gedompeld, waarna de oogen *in het water* 12 maal langzaam geopend en weer gesloten worden. In den aanvang zal menigeen hiervoor terugschrikken, doch weldra gaat het zeer goed, en wil men dit verfrisschende en versterkende oogbad niet weer missen. Dit bad mag *niet* aangewend worden, als er ontsteking aan de oogen of oogleden aanwezig is.

Met een zucht begaf hij zich weer aan het werk en hij arbeidde met denzelfden ijver, maar — de poëzie was er uit. Dat merkten de werklieden ook wel op en zij zagen hem met medelijden aan, den oude, en dan lichtte er een onheilspellend vuur in hun blikken, als ze elkaar aanstaarden of Jansens norsche bevelen ontvingen. Gerrits merkte dat ook wel, en hij wenschte, dat de dag maar om ware. Die lieden, hoezeer zij ook medelijdend jegens hem gestemd waren, hadden den duivel in 't lijf, en die lichtte uit hun oogen.

Eindelijk luidde de bel en ieder ging zijns weegs. Gerrits begaf zich ook naar zijn woning. Nadat hij het avondeten gebruikt had, kleeedde hij zich om uit te gaan.

„Waar gaat het heen, vaderke?" vroegde zijn echtgenoot.

„Nu, ik wou eens met Frans praten; 't is misschien goed, moeder!" sprak hij op treurigen toon.

„Je raadt mijn wenschen, vaderke. Ik ga met je mee, als ik den boel opgeruimd heb. Of hij schuld heeft of niet, maar ze moeten bij hun zorg weten, dat ze een vader en moeder hebben; dat zeg ik. 'k Ben blij, dat jezelf er het eerst over sprak. Ik ben in een ommezien klaar."

En met een vlugheid, die klaar bewees, dat moederliefde ook den oude van dagen de handen rap maken kan, was de disch opgeruimd.

Joosten en zijn vrouw zagen er niet vreemd van op, dat vader en moeder kwamen, ook al vond de eerste het nu niet zoo aangenaam. Ze wisten wel, dat de beide oudjes van harte deelden in hun lief en leed, ook al ergerde het Joosten, dat vader er altijd den godsdienst bij haalde en zoo weinig eerbied had voor de, naar zijn meening, wetenschappelijke beschouwingen der socialistischen.

„Ja, kinder," sprak Gerrits, „je begrijpt best, dat het ouderhart ons tot je dreef. Je hebt dan maar een treurigen dag, en al waren we elkander wild vreemd, dan zou ons meegevoel ons toch naar jullie heendrijven. Maar nu vooral . . ."

„Ja, vader, ge ziet nu, hoe de patroons met ons handelen. Hun vee heeft het nog beter. Als Jansen zijn hond hem in het been bijt, geeft hij hem een schop, maar hij laat hem nog geen honger lijden. Neen, dat is voor het werkvolk bewaard. Hebben wij, socialistischen, nu geen gelijk, als we zulke ellendelingen uit den weg willen hebben?"

„Nu, Frans," zeide zijn schoonvader, „ik kan begrijpen, dat de booze vijand vat op je ziel heeft en booze gedachten in je brein laat rondspoken. Maar daaraan moet ge niet toegeven, en 't is juist daarom, dat we met je komen praten, moeder en ik. Van ons kunt ge toch gelooven, dat we het goed met jou en Lieske meenen."

„O ja, vader, daaraan twijfel ik niet. Ge bedoelt het goed, maar wat zoudt ge dan eigenlijk willen, vader? Dat ik een voetval voor dien onder-directeur deed?"

„Frans," zei Gerrits, terwijl hij en zijn vrouw zich neerzetten, „ik wil niets van u, dan dat ge u behoorlijk en recht gedraagt in de omstandigheid, waarin ge u bevindt en dat zult gij ook willen. „Een voetval doen," dat is een groot en onaangenaam woord, waarmee de Booze je ziel wil gevangen nemen. Laat dat niet toe! Denk nuchteren en verstandig na over de zaak. Ge meendet zeker, of ik wilde, dat ge schuld bekendet tegenover Jansen? Zie, ik heb daarin niets te willen. Als ge schuld hebt, past het u, ze te bekennen tegenover dengene, tegen wien ge u schuldig maaktet. Dat wil God en dat moeten de menschen ook willen, als ze het wel met je meenen."

„Hum, schuld bekennen en dan de genade van mijnheer Jansen inroepen! Dacht ik het niet, dat ge mij dien weg op zoudt sturen, maar ik zeg u: nooit, neen nooit, zal ik mij zóó verlagen, al moesten we van honger omkomen."

„Ik zeg niet, dat ge om genade vragen moet, maar dat gij schuld bekennen moet, als ge verkeerd gehandeld hebt, en dat tegenover hem, die over u gesteld is en tegenover wien ge u bezondigd hebt."

„Maar noemt u dat schuld en zonde, als ik socialistische blaadjes uitdeel op de fabriek? Ben ik dan schuldiger dan

een ander, die Bijbels uitdeelt? U gelooft in den laatste, ik in de eerste."

„Maar de uitdeeling van socialistische lectuur is op de fabriek verboden, zooals ook die van Bijbels wel verboden zou worden tegenwoordig, als iemand het wilde doen. Ofschoon ik nu den Bijbel niet over één kam scheer met uw socialistische blaadjes, zou ik toch, als het uitdeelen van Bijbels verboden was, ieder aanraden, ze, als het kon, op andere wijze aan het werkvolk te doen toekomen. Gehoorzaamheid aan de geboden van onze meerderen is een eerste plicht en dezen hebt ge toch geschonden; dat kunt ge niet ontkennen."

„Ik deed het niet in de fabriek, en evenmin in den werktijd."

„Zoek nu liefst geen uitvluchten, Frans. Gij weet zelf zeer wel, dat de inhoud van uw blaadjes verzet en geweld tegen uw meerderen bedoelt en ge moet het dus billijken, dat zij niet willen, dat één hunner ondergeschikten zulke blaadjes verspreidt."

„Zij kunnen willen, wat hun gelieft, maar ik verkies vrij man te zijn, al ben ik werkman, en in mijn vrijen tijd te doen, wat mij behaagt. Gij zegt, vader, dat ge een ander ontraden zoudt, Bijbels uit te deelen op de fabriek, wanneer dat verboden werd, als zij het bij geen andere gelegenheid konden doen. Zoo'n voorwaarde klinkt nu wel onschuldig, maar daaruit volgt toch, dat ge, als die andere gelegenheid ontbrak, het op de fabriek zoudt doen. Ge moet mij niet kwalijk nemen, vader, maar dat is dan ook ongehoorzaamheid."

„Dan zou voor mij de uitspraak der Schrift gelden, dat „men Gode meer moet gehoorzamen dan de menschen.""

„In ieder geval, vader, het blijkt, dat gij „om den wil van uw God," u ook aan ongehoorzaamheid jegens uw meerderen zoudt schuldig maken. Vergun mij dan, wat ik deed om aan mijn beginsel getrouw te blijven, ook als geoorloofde ongehoorzaamheid te beschouwen. Maar laat mij u eenvoudig zeggen: al had ik schuld, ik zou ze tegenover dien onder-directeur nooit erkennen. Verder, ik stel uw en moeders belangstelling erg op prijs, en het zal mij aangenaam zijn, zoo ge ons dikwijls bezoekt, maar spreek hierover niet verder! Ik wensch hierin mijn eigen inzichten te volgen."

(Wordt vervolgd.)

V A R I A.

Wansmaak.

't Is *Betsy, Katy, Corry* wat men hoort,
Als school er schande in de oude, lieve namen;
Mocht ge u niet veel eer voor uw zotheid schamen,
Vriendinnen? — 't Wordt nog *Pikkie*, gaat zoo 't voort.
Is eerst maar naam en taal verfranscht, verduitscht,

verbritscht,
Straks volgen volk en land, en dan — uit is 't.

Verdacht.

Als de kat
Met de rat
Treedt in verbond,
De haas met den hond,
De bok met den ram,
De wolf met het lam,
De duif met de gier,
De kip met de pier,
De os met den slachter,

Blijf dan uit de buurt; daar schuilt wat achter!

Humorist.

Dat zijt ge niet, tenzij ge 't zijt geboren;
En klein bleek steeds 't getal daartoe verkoren.
Benijd — bleeft ge onbedeeld — uw meerdere niet!
Wie echten humor noemt, noemt ook verdriet.

A. J. H.

ze niet; ze kunnen er niet loopen, wijl de mode ze gedwongen heeft tot het gaan op misvormde voeten. Van de vroege jeugd af worden de voeten met banden omwikkeld, zóó dat de teenen onder den voet gebogen zijn, en de hiel naar voren wordt gedrukt. De voeten kunnen niet groeien, en het loopen wordt een last.

Er zijn echter altijd Chineseesche ouders geweest, die aan dit gebruik niet hebben meegedaan. Bij de arme lieden geschiedt het niet, omdat de vrouw mede voor den kost moet zorgen, en geen dienstbode of slavin kan hebben; ook in de keizerlijke familie, die immers niet van Chineseesche afkomst is, maar tot de Mantsjoes behoort, worden de voeten niet misvormd. Bovendien echter zijn er steeds Chineseesche ouders geweest, die zich tegen de mode hebben verzet, en dat verzet wordt sterker, ook in de hoogere standen.

Chineezen, die Christenen worden, begrijpen al spoedig, dat God het misvormen van het lichaam niet wil. En menige Chineseesche Christin bindt de banden van haar voeten los, trekt een paar grootere schoenen aan, en oefent zich in het loopen op vrije voeten. Geheel herstellen zulke voeten niet meer, maar toch wel zóóveel, dat ze bruikbaar worden.

De Chineezen hebben hun eigenaardigheden, maar wanneer men ze leert kennen, dan blijkt toch, dat ze niet zooveel van ons verschillen in hun leven en hun denken, als ons vroeger wel verteld wordt. Zendingen, die twintig en dertig jaar met hen samenleefden, leerden hen beter kennen dan reizigers, die slechts voor korten tijd er vertoefden. En die zendingen vertellen ons, dat de Chineezen, over 't geheel genomen, vele goede eigenschappen hebben. Ze zijn trouw; op hun woord kan men aan; ze zijn vriendelijk en gezellig, nooit om een praatje verlegen; ze zijn vlijtig en arbeidzaam, en nergens is de familieband sterker dan in China. De gehoorzaamheid van kinderen aan hun ouders is bijna onbegrensd. Daartegenover maakt het op ons, Westerlingen, een verbijsterenden indruk, dat de Chineezen zoo weinig hart heeft voor zijn dochters. Een vrouw geniet eerst achting, en dan ook hooge achting, als ze moeder is van een zoon. Dat arme Chineezen zich van pasgeborene dochtertjes ontdoen, is een treurige gewoonte.

Gelukkig, het „daagt in het Oosten;” China begint te luisteren naar het Evangelie. Ze zijn er, zooals die oude vrouw, die de biddende handen om bescherming uitsteken naar den God der Christenen, van Wien ze hulp verwachten in het dreigend gevaar. Ze zijn er ook, die hun handen opheffen naar het Westen, voor hun eigen ziel en voor de zielen hunner landgenooten, met een: „Kom over en help ons!”

A. L.

NASCHRIFT. — Het groote China, waarvan onze medewerker A. L. ons ook in den vorigen jaargang verhaalde, verdient in bijzondere mate in den tegenwoordigen tijd onze belangstelling. Wie van China lezen wil, wijzen we op het pas verschenen werk: Van Slaaf tot Overwinnaar, waarop we reeds eerder de aandacht vestigden, en op de serie van zes kinderboekjes over het Chineseesche leven, waaraan de platen bij dit artikel ontleend zijn. Deze boekjes zijn zeer geschikt voor uitdeeling op de aanstaande Zondagsschoolfeesten. In verhalenden vorm geven ze een heel duidelijken blik op het Chineseesche leven.

[RED.]

BLADVULLING.

Zelf.

„Wie Christen heet, doe ook eens Christens werk.” — Dit vinden velen lastig, en zij geven Zulk werk dus maar bij volmacht aan een kerk Of kring, die dan met guldens wordt gesteuen. — Maar mij dacht — hoe goed het zij, hoe schoon — Het lieflijkst werk is dienst doen in persoon.

A. J. H.

Veertien dagen in een automobiel door Nederland.

DOOR

H. S. S. KUYPER.

III.

Met koud weer, open automobiel en winterkleeren naar Zandvoort. — Haarlem en de Halsen. — Naar Amsterdam. — Hoe wij 't Rijksmuseum in één uur zagen. — Rijtoer door Amsterdam bij avondverlichting.

Den volgenden morgen vroeg stond „the Dutch Dragon” geduldig te wachten voor een verren tocht, den eersten grooten tocht, dien we zouden ondernemen: langs de duinen naar Haarlem en Zandvoort en dan naar Amsterdam.

Gelukkig was de plasregen opgehouden, maar er waren wind en wolken, en 't was koud. Toch besloten we de automobiel open te houden en dan maar winterkleeren aan te trekken. Een opvatting, waar ik het geheel mee eens was. Vele menschen doen, als 't een beetje koud is, deuren en ramen dicht, omdat ze het anders in hun dunne kleeren te koud zouden hebben. Ik zou zeggen: vóór alle dingen frissche lucht, en dan maar wat dikkere kleeren aan. Ik herinner mij een doktersgezin in Philadelphia, waar ik logeerde, en waar kleine kinderen waren. De ramen van de kinderkamer moesten altijd open zijn. Was 't te koud, dan hadden de kinderen hun winterjasjes aan, soms zelfs hun bonten mutsjes op, en wollen handschoenen aan. Maar frissche lucht moest er altijd zijn.

Ik was blij, bij onzen eersten tocht al dadelijk te merken, dat mijn beide reisgezellen ook geheel deze opvatting waren toegedaan.

„Was 't nu maar April,” zeide ik, toen we Den Haag een goed eind uit waren, „dan zouden we door de bloeiende bollenvelden rijden. Als u nog eens naar Holland komt, moet u eens in 't vroege voorjaar komen.”

Zij beloofden het onmiddellijk.

De weg was eenzaam, en in vliegende vaart ging het voorwaarts. Voor we het wisten, waren we in Zandvoort. Daar is nu wel niet zooveel merkwaardigs te zien voor een vreemdelinge, maar Miss Van Santvoord moest natuurlijk een bedevaart doen naar het dorpje, dat eens de bakermat van haar geslacht was geweest.

En voor alle leden van haar familie moest zij souvenirs uit Zandvoort meebrengen. Twee winkels werden bijna leeggekocht. Allerlei lepeltjes, doosjes, klompjes, enz., alles, waar maar „Zandvoort” op stond, werd gekocht, ingepakt en in de automobiel geladen. En natuurlijk schreven we Zandvoortsche prentbriefkaarten aan haar beide zusters, die ik ook kende, — met onze gezamenlijke handteekeningen er onder.

Maar „lang tijd” hadden we ook hier niet. „Lang tijd” hadden we nergens, helaas! Haarlem met zijn Frans Halsen en mooie Bavo-kerk riep ons, en wenkte niet aan verren horizont Amsterdam met het Rijksmuseum? En dat alles moest nog afgewerkt vóór zonsondergang . . .

We waren reeds op weg naar Haarlem. De zon scheen nu op z'n warmst, en dankbaar waren we er voor op dien kouden dag!

Haarlem, — we waren er. Natuurlijk dachten we aan 't beleg van Haarlem en aan Kenau Simons Hasselaar, en aan de schilderschool, die in de 17e eeuw hier bloeide, met Frans Hals en Jacob van Ruysdael aan 't hoofd. In 't licht van zulke historische herinneringen ziet ge zoo'n stad alleen . . . als ge met vreemdelingen reist.

Treffend is in onze geschiedenis, dat juist het Westelijk deel van ons land, het lage polderland, dat het felst in den strijd tegen Spanje gestreden en geleden heeft, later het rijkst door God gezegend is. En dat Leiden en Haarlem, die in de 16e eeuw zoo nameloos veel hebben doorgestaan,

kenden, en er waren er ook, die hem eenvoudig op zijde drongen, en vóór hem gingen staan. Eindelijk werd ook hij naar den ingang gedrongen, en volgde hij de overigen naar de bovenzaal, die reeds zóóver gevuld was, dat hij slechts in de achterste rijen der aanwezigen plaats nemen kon, juist bij den ingang der rij op een hoekplaats. Vóór hem uit zag hij den lessenaar van den spreker tegen den muur, en boven dien lessenaar was tegen een rood doek kruiselings een palmtak en een zwaard aangebracht, zinnebeelden van de socialistische partij, die de vergadering had belegd, en wier bestuur, met den spreker in zijn midden, vóór den lessenaar aan een lange tafel plaats genomen had. Nauwelijks was hij gezeten, of de spreker plaatste zich achter den lessenaar, wachtte nog eenige minuten, en begon zijn rede, die wij natuurlijk slechts in het kort weergeven. Hij was op verzoek van het bestuur der socialistische vereeniging hier gekomen, om haar beginselen aan de vergaderden te doen verstaan, en, desgewenscht, den werklieden raad te geven in de moeilijke dagen, die hun misschien wachtten. Deze partij toch alleen mocht zich beroemen, de belangen der mindere klasse te behartigen tegenover de hebzucht en onverschilligheid der rijken, de willekeur der machthebbers, de tirannie der kapitalisten, de geweldenarijen der werkgevers, kortom, tegen al, wat de vrije, stoffelijke en geestelijke ontwikkeling des volks tegenhield. Daarom voerde zij strijd tegen een maatschappij, waarin de grond en de productiemiddelen in de handen van enkelen berustten; tegen den Staat, die zulk een toestand door zijn wetten beschermde; tegen de kapitalisten, die zich in weelde baadden, zonder zich te bekommeren om de ellende en armoede van de arme medeburgers; tegen de werkgevers, die hun overwinst met woeker haalden uit het bloed en de tranen van hun werklieden, welke zij als slaven behandelden; en tegen de Kerk, die dat alles eeuwen lang begunstigd had, en het volk met Gods straffen dreigde, als het zich tegen zijn tirannen verdedigde. Lang had men langs zachte wegen beproefd, aan het onrecht een einde te maken, maar vergeefs. De geschiedenis der vorige en de ervaringen van de tegenwoordige eeuw hadden het wel geleerd, dat de rijkdom zich alleen door geweld zijn onrechtmatige voorrechten liet ontrukken, en daarom, nu men vruchteloos met den palm des vredes tot die lieden van geweld en onderdrukking gekomen was, moest men hen maar dwingen, het volk een menschaardig bestaan te verzekeren, al zou men dan geweld met geweld moeten keeren! Daartoe moest men niet alleen op staatkundigen weg invloed zoeken te verkrijgen, doch men moest zich ook aan de slavenmeesters onttrekken, en hun gehoorzaamheid weigeren, als zij zich aan willekeur schuldig maakten. Het volk was sterk tegenover den meester, wanneer de werklieden zich slechts aaneensloten! Zoolang hij tegenover den éénling stond, kon hij dreigen en willekeur plegen, maar als zij allen tot hem spraken: „Gij vergrijpt u tegenover ons allen, en zoo ge dat niet tegenover hem goed maakt, weigeren wij allen u den arbeid,” dan zou men eens zien, hoe de oppermachtige heeren beven en sidderen zouden voor dat domme slavenvolk; hoe ze hun werklieden het recht zouden toestaan, vrij te denken en te handelen, en de opzichters van hun fabrieken zouden weggagen, die, schoon ze zelf tot de volksklasse behoorden, dat volk met de zweep dreven en den braven, vlijtigen werkman niet als een mensch, maar als een onderdeel van de machine behandelden!

Hierna overgaande tot de plaatselijke feiten, bezwoer hij de werklieden van alle fabrieken, de zaak van Joosten tot de hunne te maken, en den arbeid neer te leggen, totdat Joosten weer zou zijn aangenomen, Jansen van de fabriek verwijderd, en aan de stakers vol loon zou uitgekeerd zijn voor de dagen, welke zij in gedwongen ledigheid hadden moeten slijten.

Een geestdriftig applaus beloonde den spreker, waarna zij, die op- of aanmerkingen tegen het gesprokene wenschten te uiten, verzocht werden, hun namen op te geven. Ook dominee Ort verzocht het woord.

Men vraagde den spreker, hoe men zou handelen tegenover de werklieden, die *niet* aan de staking deelnamen. 't Antwoord luidde, dat men hun den gang naar de fabriek zooveel doenlijk onmogelijk maken moest, en hen voorts als vijanden van het algemeen welzijn moest behandelen. Voorloopig was het hier de plaats niet om nadere plannen tegen hen bloot te leggen. Dat verbod een goede tactiek. Ze hadden echter aan het applaus kunnen verstaan, hoe ze als verachtelijke en nietswaardige wezens door hun kameraden zouden worden aangemerkt en behandeld.

Een ander vraagde, waarvan vrouw en kinderen zouden moeten leven gedurende de staking. De spreker deelde hem mede, dat de algemeene weerstandskas besloten had, in geval van nood de stakers te steunen, dat men optochten van de stakenden moest houden, om de burgerij te doen zien, hoe groot het aantal slachtoffers was van de willekeur der werkgevers; dat men voorts een beroep kon doen op den billijkheidszin der burgerij, en gelden van haar kon vragen tot het voortzetten van den strijd tegen de patroons. Lang zou bovendien de staking niet duren, want de fabrieken hadden overal overvloed van werk, en gebrek aan werklieden. De werkgevers zouden spoedig toegeven, anders werden de orders naar elders verzonden, en de zaken verliepen. De zegepraal van het volk was hier zeker, en met een krachtadige en volhardende houding zou men de algemeene zaak een grooten dienst bewijzen. „Onthoudt het wel, broeders!” zoo eindigde hij vol geestdrift, „de oogen van duizenden en honderdduizenden in den lande en over de geheele wereld zijn op u geslagen. Zij zullen u als helden eeren, of als lafaards verachten, en, moogt ook gij met uw vrouw en kinderen u luttele dagen te bekrimpen hebben, straks zult ge uw schade dubbel kunnen inhalen, en bij de eer, martelaars voor de goede zaak geweest te zijn, den buit van uw strijd in hooger loon en meerdere vrijheid inzamelen. Dwingt uw werkgevers tot de erkenning, dat ze u noodig hebben, en dat gij hun de wet stellen kunt!”

(Wordt vervolgd.)

VARIA.

De Hemel.

„Wat is de hemel?” vroeg 'k een knaap nog klein.
Hij zei: „De plaats, waar allen vroolijk zijn.”

Den jongling vroeg 'k. Hij sprak: „'t Is kort gezeid,
Waar onze stoutste hoop wordt werkelijkheid.”

Ik vroeg den man, die zei: „'t Is, waar ons wacht
Nieuw leven, heerlijk werk, in God volbracht.”

Den grijze vroeg 'k, wiens licht haast wierd gebluscht.
„De hemel,” sprak hij, „geeft ten laatste rust.”

Zoo richten ze allen, beidend, 't starend oog,
Om vreugd en hoop, om werk en rust omhoog.

Vinde elk zijn wensch vervuld! — Doch hoe het zij,
Den vrede van Uw kindren, Heer, schenk mij!

Het beste.

Het heerlijkst, wat deze aard den mensch kan bieden:
Een leven in der liefde zonneshijn,
Zal toch u vroeg of laat voor goed ontvlieden,
En als een schoone, korte droom u zijn.
Des bid, dat u het beste mag geschieden:
Gods vrede, die u blijft, wat ook verdwijnt!

A. J. H.

werken!" zeide Gerrits, „ofschoon velen het ons als lafhartigheid zullen aanrekenen, en anderen, misschien onder onze eigen vrienden, zullen opmerken, dat we de rechten, die God ons verleend heeft, moeten gebruiken, en onze vrijheid ons niet mogen laten ontnemen, zonder daarvoor te strijden."

„Dat kan wel gebeuren," sprak ds. Ort, nadenkend. „Doch, ofschoon 't ons niet onverschillig zijn moet, hoe anderen over ons denken, geloof ik toch, dat we allereerst moeten zorgen, een goed geweten voor God te hebben. Niet zij, Hij zal ons oordeelen!"

De predikant stond op en vertrok, na allen vriendelijk de hand gedrukt te hebben. Daar was nog meer storm te bezweren dan in het hart van juffrouw Starrenborg. Terwijl hij zich naar een ander gezin begaf, zag hij bij de dorpspomp een vrouw staan, en, dichterbij komende, bemerkte hij, dat het Lieske was. Hij begaf zich tot haar, en weldra klonk de vrouw een gul: „Hoe gaat, het vrouw Joosten?" toe.

„Och, dominé, hoe zou het gaan?" zeide de vrouw, haar emmer nederzettende. „Slecht, zooals dominé wel denken kan. Ik ben in deze dagen van allen verlaten en verstoken, door mijn man, die iedereen de deur wijst, en mij verbiedt bij iemand te komen."

„Dat is zeker treurig, vrouw Joosten! Zou 't ook zijn, om uw ziel des te meer te dringen, met uw zorg en uw smart tot God te gaan? Dat kan niemand u verbieden, en Hij hoort en helpt, wie tot Hem de toevlucht neemt met zijn nood en zijn ellende, al doet Hij het niet altijd op onze tijd en onze wijze. Hij leidt vaak door wegen van zorg en tegenspoed, van angst en beproeving, ons hart tot Hem, omdat voorspoed en aardsch geluk ons van Hem deden afdwalen. Vrouw Joosten, ge moogt bij uw aardschen vader niet komen, naar ik hoor; gaat gij wel tot uw hemelschen Vader in Christus? Uw man wil niet hebben, dat ik tot u spreek, maar gij hebt uws vaders Bijbel: lees dien dagelijks, en God zal beter tot u spreken dan ik het ooit zou kunnen doen. En vooral, geen booze woorden tegen Joosten! Laat hij aan u zien, dat ge uw Heiland volgen wilt, die het verlorene zocht en het afgedwaalde met liefde tot Zich wederbracht; die voor Zijn vijanden bad! Vrouw Joosten, Hij sterke u in deze moeilijke dagen!"

„Dank u, dominé!" sprak Lieske geroerd, en zij drukte den predikant de haar toegestoken hand. Hij vervolgde zijn weg, en zij begaf zich naar haar woning, versterkt en bemoedigd voor den strijd, die haar van den morgen tot den avond in spanning hield.

Nauwelijks was de predikant tehuis gekomen, of de bel ging over, en Bartje klopte straks aan de studeerkamer. Toen hij haar de deur geopend had, sprak zij: „Dominé, daar is de burgemeester om u te spreken. Ik heb hem maar in de voorkamer gelaten. Hij is een half uur geleden ook al hier geweest."

„Ik kom, Bartje!" antwoordde de predikant, en weinige oogenblikken later stond Ds. Ort met een opgewekt en vriendelijk gelaat tegenover zijn bezoeker.

„Dominé!" sprak de burgemeester, „ik schaam mij voor u, want ik heb u geheel verkeerd beoordeeld. Ik dacht, dat ge wel geweldig tegen ons zoudt vooringenomen zijn, omdat we u in het geheel niet verwelkomd hebben, toen gij hier kwaamt, en, ik beken het, 'tis schande, maar ik ben nog nooit bij u in de kerk geweest. Toch hoorde ik dezen morgen, dat gij in deze moeilijke dagen, en ook heden morgen vurig voor ons gebeden hebt, dat God ons wijsheid en goed verstand geven mocht om te doen, wat wij behooren te doen. Zie, daarmee hebt gij kolen vuurs op mijn hoofd gehoopt. Ik verwachtte van u, — dat wil ik wel bekennen! — dat gij uw hoorders tegen ons in het harnas gejaagd zoudt hebben, en de schuld van de moeilijkheden op de „goddelooze" Overheid zoudt geworpen hebben, die nooit in de kerk kwam en zich „om God noch Zijn gebod bekommerde." Gij hebt den naam, een vriend des volks te zijn, maar gij hebt, ondanks dat alles, uzelf en de uwen weerhouden, met de

stakende menigte gemeene zaak te maken, en ge zijt tegenover deze voortdurend waarschuwend opgetreden. Ge hebt dus geen olie in het vuur, maar ge hebt olie op de golven geworpen. Ik heb dat alles ook met de wethouders besproken, en, mede in hun naam, heb ik op mij genomen, u daarvoor zelf te gaan bedanken, dominé!" En hij stak den predikant de hand toe, welke deze met warmte drukte. „Meen nu niet, dat wij het hierbij laten zullen, dominé! Wij gevoelen, dat, waar wij u en de kerk openlijk verwaarloosd hebben, 't aan ons staat, openlijk onze schuld, zij het niet in woorden, dan toch in daden te bekennen. Gij zult ons voortaan in de regeeringsbank zien zitten; wij willen het volk een goed voorbeeld geven en den indruk naar buiten wekken, dat ook de Overheid meent, dat uw houding volkomen correct is, en dat ook de Overheid gelooft, dat gij het wel meent met ons volk."

„Ik dank u, heer burgemeester, voor deze mededeeling," sprak de predikant, „een mededeeling, die ik als een blijde verrassing van mijn God aanvaard. Ik heb niets dan mijn plicht gedaan tegenover God en de gemeente, waarin Hij mij geplaatst heeft. En ik heb dat nog maar zeer gebrekkig gedaan, zoodat gij mij in niets te danken hebt. Zoo ik nog iets goeds heb kunnen doen, de drijfveer daartoe, en de lust en de moed kwamen van Hem. Daarom hoop ik, dat en gij en heeren wethouders spoedig niet om mijnentwil en om des volks wil alleen, niet uit plichtsgevoel slechts, u onder Zijn Woord stellen zult, maar dat uw eigen hart behoefte zal gevoelen, om te midden van de branding der golven van den stroom onzes tijds uw rustpunt te zoeken op de Rots der eeuwen, Zijn Woord. Dan zult ge noch als Overheidspersoon, noch als mensch te vreezen hebben, heer burgemeester! Intusschen ik herhaal het nog eenmaal: ik dank God reeds voor dit uw besluit. Gelieve ook den wethouders te zeggen, dat ik mij gelukkig zal achten, zoo gij Gods Woord zult komen hooren."

„Ja, we doorleven booze dagen, dominé!" sprak de burgemeester, terwijl hij een zware zucht loosde. „Blijft gij voor ons bidden, want we hebben buitengewone wijsheid noodig, die we niet bezitten, en die de menschen ons niet geven kunnen. Intusschen, tooneelen, zooals tegenover uw ouderling, den meesterknecht Gerrits, hebben plaats gehad, zullen niet meer voorkomen. Of de heer Starrenborg de schuldige aanleiding is, of het werkvolk, dat voegt niet aan mij te beoordeelen, maar men moet niet tot handastelijkheden komen, of men zal weten, dat de burgemeester nog wel van lang geleden uit zijn Bijbel onthouden heeft, dat de Overheid het zwaard niet te verkeers draagt!"

Hij zag Ds. Ort aan, als wachtte hij van dezen een instemmend antwoord, doch toen de leeraar in zwijgen volhardde, stond hij op en vertrok. Nadat Ds. Ort den burgemeester uitgeleide had gedaan, ging hij naar zijn studeerkamer. Daar was hij alleen, alleen met God! En voor zijn stoel neerknielende, gaf hij zijn volle hart lucht in een offer van vurigen dank. (Wordt vervolgd.)

V A R I A.

Beter of slechter.

„Is 't beter thans of slechter dan weleer?"
Och, kwel u met die vraag niet al te zeer,
Want beter werd het een, en slechter 't ander.
Wie raamt de schade en bate door elkander?
Vind antwoord in het Woord, dat God u schreef;
't Is dat de mensch een zondaar was en bleef,
En 't dwaasheid is van beter tijd te droomen,
Eer 't nieuw Jeruzalem van God zal komen
Met nieuwe scheps'len, naar Zijn beeld, gesierd,
Herboornen, die de zegekroon lauriert.

A. J. H.

samengestelde werktuigen, die hiervoor gebruikt worden; ze zijn bovendien zeer licht, daar ze anders den ballon zouden beletten in het opstijgen.

De hoogte, waartoe de ballon is opgestegen, berekent men uit den stand van den barometer. Hoe hooger de lucht is, des te ijler is zij, en dus des te lager de barometerstand. Bij een vlieger kan men de hoogte ook berekenen uit de lengte en uit de helling van het touw; men kan dan door vergelijking met den barometer vinden, hoe de verhouding is tusschen het dalen van den barometer en het toenemen der hoogte; daaruit kan men afleiden hoe op grooter hoogte de barometer daalt, en omgekeerd kan men dan uit den stand van den barometer de bereikte hoogte afleiden.

In de laatste jaren zijn verscheiden dergelijke proefnemingen gedaan met vliegers en onbemande ballons. Het zijn vooral de Amerikaansche professor Lawrence Rotch, de Duitscher Richard Assman en de Franschman Teisserenc de Bort, die deze middelen hebben gebruikt, om de lucht boven ons te leeren kennen. De proeven zijn gedaan in Europa en Amerika en zelfs in de binnenlanden van Afrika, en verschillende weerkundige observatoriums, (gelijk wij er immers een hebben te De Bilt bij Utrecht) houden zich met deze waarnemingen bezig. En daardoor kunnen we ons tegenwoordig reeds een tamelijk juist denkbeeld maken van den toestand van de luchtzee, die de gansche aarde, land en zee, omringt.

Willen we eens meereizen naar boven? In het begin bemerk je niet veel verandering, maar zijn we eenige honderden Meters geklommen, dan voel je toch al, dat het kouder wordt. Heel regelmatig gaat dat eerst niet; we treffen warme opstijgende luchtstroomen aan, en koude neerdalende, zoodat het ons soms gebeurt, dat een paar honderd Meter hooger, het warmer is dan beneden, terwijl we het kouder verwachtten. In deze lagen kun je geen staat maken op het weer; vandaag is het warm en morgen koud, vandaag stil en morgen windiger, vandaag droog en morgen nat. Maar langzamerhand bemerken we toch de regelmatige afneming van de warmte, en als we in onze streken op ongeveer 1800 M. hoogte gekomen zijn, dan vriest het. Gaan we hooger, dan wordt het nog voortdurend kouder.

Deze eerste beweeglijke luchtlaag gaat tot een hoogte van ongeveer 3500 M. Stijgen we hooger, dan vinden we, dat vrij plotseling de toestand anders geworden is. We zijn niet meer in de streek der veranderlijke winden en weters; hier is alles gelijkmatig. De wind is voortdurend West; de warmte neemt regelmatig af. Alleen in de benedenste lagen kun je 't nog merken, of je bijv. boven een groote wolk bent, die sterk door de zon wordt beschenen en verwarmd; maar verder de hoogte in daalt de temperatuur regelmatig. En niet weinig! Onze thermometer wijst ten slotte 92° C. beneden nul. De grootste koude, die ik ooit beneden op aarde heb waargenomen, was 20° C. beneden het vriespunt; dat was den 30sten December 1890, in onzen strengen winter, waar jij niet veel meer van afweet; je was nog te klein om je er veel om te bekommeren. Maar je weet nog wel, dat je moeder toen de bloemen niet van de ruiten kon stoken, en je den heelen dag niet uitkijken kon. Dit was echter nog niets in vergelijking met de koude daarboven.

Deze tweede luchtlaag, de regelmatige, is ongeveer 10000 M. dik. We zijn dus nu op een 14000 M. hoogte, twee en een half uur gaans. Zooals ik zei, is de wind hier voortdurend West; het waait tamelijk hard, en hoe hooger we komen, des te sterker is de wind; op 14000 M. hoogte stormt het voortdurend.

Maar nu komt er weer verandering van tooneel. Stijgen we nog hooger, dan legt zich eensklaps de storm; we krijgen nog wel geen windstilte, maar de kracht van den wind is toch soms geen vijfde deel van wat ze in de tweede laag was, en wat nog merkwaardiger is, de wind is hier weer veranderlijk, net als beneden op aarde. En de koude neemt niet meer toe. Het blijft 92° C. beneden nul, ook al stijgt je nog een uur of twee uur hooger. Eerst heeft men gemeend, dat het op zulk

een hoogte altijd zoo bleef, en daarom noemde men deze laag de isotherme, de altijd even warme. (of even koude.) Later is evenwel gebleken, dat op nog 10000 M. meer hoogte, dus op 25000 M. boven de aarde de warmtegraad veranderde, en wel niet nog meer naar beneden op den thermometer maar naar boven. Veel verschilt het niet; 't is daar nog geen temperatuur, om bij te puffen; we vinden hier op 25000 tot 30000 M. een koude van 80 tot 70 graden beneden het vriespunt. Maar het is toch merkwaardig, en tot dusver totaal onverklaarbaar, dat op deze hoogte de temperatuur weer toeneemt.

Wat ons ook treft, is dat de lucht hier geen druppel waterdamp meer bevat; ze is volkomen droog. Hier zijn we dus niet meer in den „dampkring;” we zijn verheven boven nevel en mist, boven sneeuw en regen.

En nu nog hooger? Ja, daar weten we niet van. Boven 30000 M. zijn onze ballons nog niet geweest. Ik moet hier dus wel afscheid van je nemen, en ik hoop, dat je van zulk een hoogte zonder duizeling beneden komt. Zes uren gaans de lucht in is geen kleinigheid; toch is onze luchtlaag waarschijnlijk wel 50 of 100 uren gaans dik; het laatste deel is echter zóó ijl, dat het haast geen lucht meer heeten kan. Misschien brengen volgende ballons wel eens bericht van nog grooter hoogte; ik hoop je dan mee te deelen, wat ze daar gevonden hebben.

Met hartelijke groete uit Wonderland,
Je vriend

A. L.

STIJLBLOEMEN.

1. Paulus *bekleedde* een afzonderlijke rol onder al de andere apostelen.
2. Elk van de eerste driehonderd intekenaars ontvangt een *fraai historisch tafereel* ten geschenke. (Hoe dat wel gaan zou?)
3. Een gebouw, dat op *zoo losse schroeven wordt opgetrokken*, moet vallen.
4. Eindelijk *viel* het hollende paard, en werd zoo tot *staan* gebracht.
5. Verdreven uit het Paradijs,
Bedreigd door nood en dood,
Gaf 'taardrijk, door den Heer vervloekt,
Met smart hun 't daaglijksch brood.
(*Het aardrijk wordt hier verdreven!*)
6. Onder landbouwberichten in de N. Rott. Ct.: „Een *haas* in de Hoeksche waard is een *witte raaf*.”
7. In een bericht over een avontuur van 'n valkenjager in Zuid-Limburg (ook uit de N. Rott. Ct.): „De arend zat op de hut. De jager schoot, maar schoot mis, en de *arend* koos het *hazenpad*.”
8. En uit een opstel: „Het beste *peilmiddel* om *pools-hoogte* te nemen van den opmarsch der arbeiders is . . enz.”

De laatste drie zond ons de heer A. S. te R. We hopen, dat vele lezers *dat goede voorbeeld zullen navolgen*. Den geachten inzender vriendelijk dank.

A. J. H.

V A R I A.

Een sterrekundige.

„Waarom er *twee* kometen zijn gekomen,”
Zei Jan, „terwijl toch één maar afspraak was?”
„Wel,” sprak vriend Gijs, „naardat ik heb vernomen,
Is heel zoo'n staartster niemendal dan gas.
Springt nu allicht de eerste eens uit elkaar,
Dan hijschen ze de-tweede, en 't is weer klaar!”

A. J. H.

schen te mogen hopen, dan datgene, waartoe zij mij thans nog recht geeft. Ik vrees maar al te zeer, dat straks, als de druk voorbij en het leed vergeten is, als ge u misschien sterker gevoelt dan thans, en de stem uwer verleiders zich opnieuw doen hooren . . ."

„Neen . . . neen! Nooit meer!" riepen eenigen.

„We hebben er genoeg van, en onze vrouwen zouden thans ook het hare meepraten!" zeide een ander luide.

„Gij zegt dat, maar gij zegt meer, dan gij verantwoord kunt, mannen!" ging Ds. Ort voort. „Het beginsel van nijd en haat tegenover uw meerderen en rijkere blijft in uw hart leven, vooral nu sterker, omdat het zich eenmaal bij u in daden omzette. Gij zult nu nog lichter een prooi voor uw verleiders zijn, *al meent gij het tegendeel*. De minste fout of onrechtvaardigheid, die uw werkgevers tegen u begaan, of schijnen te begaan — want ge kunt u immers ook wel vergissen — zal dien nijd en haat een sterken bondgenoot geven, en de laatste dwaling zal erger zijn dan de eerste."

„Maar wat zoudt gij dan van ons willen?" sprak de voorzitter.

„Wel, laat mij als man tegenover mannen mogen spreken. Gij hebt u tot mij gewend, omdat gij wel wist, dat uw socialistische woordvoerders u niet helpen konden. Gij hebt dat noode gedaan, ondanks uzelf, wijl ge anders geen uitvlucht wist, en zelfs de wijze, waarop gij, mijnheer de voorzitter, mij hier bij deze vergadering ingeleid hebt, gaf genoeg te verstaan, dat ge mij eigenlijk liever niet hier gezien hadt. Ik verwijt u dit niet; ik weet, dat ge niet anders kunt, want het beginsel der revolutie in uw hart rust op vijandschap tegen God, en dus ook tegenover Zijn dienaren. Slechts door den nood gedrongen, roept men Zijn hulp in, om Hem weer aanstonds vaarwel te zeggen, als Hij geholpen heeft. Zeg mij, als ge zóó tegenover *mensen* handelt, die u uit de ellende geholpen hadden, hoe zoudt ge dat noemen? Ik weet, en houd mij overtuigd, dat ge *mij* nu niet kwalijk gezind zijt, en overtuigd zijt, dat ik het wél met u meen."

„Ja, ja, een vriend van het volk, dat zijt gij altijd geweest!" viel hem een der werklieden in de rede.

„Goed," vervolgde Ds. Ort, „maar laat mij u zeggen, dat gij mij toch heusch niet daarnaar behandeld hebt. En als ik mijn God niet meer gehoorzaam had dan mijn eigen gevoel, ik zou mij inderdaad uit pure dankbaarheid" — en hij glimlachte even — „niet eenige moeite voor u gegeven hebben. En zooals ik gedaan heb, zoo hebben al onze lieden gedaan, die gij toch in alle opzichten moeilijk geweest zijt, en leed hebt aangedaan, omdat ze nu juist anders dachten dan gij, en wilden blijven werken. Zeg mij, wie hunner heeft u leed gedaan? Waren zij niet terstond bereid, uw gewonden te verplegen, uw armen te helpen?"

„Maar zij waren lafhartigen, verraders van hun kamedaden!" riep er een.

„Zóó hebt gij ze genoemd, omdat ze niet precies hetzelfde dachten en deden als gij! Hebt gij dan terstond op grond van uw gedachten het recht hen verraders te schelden en hun het leven zuur te maken? Ja, wie weet, wat ge hun gedaan zoudt hebben, zoo gij gedurfd hadt! Voelt ge nu niet, dat uw beginsel u tot grooter tirannen maakt, dan de tegenwoordige maatschappij, hoezeer ik haar gebreken en kwalen afkeur en betreur, ooit heeft durven doen? Welnu, 't is hun God, hun Heiland, die hun gebod, hun vijanden lief te hebben, Dezelfde, die ook mij tot uw patroons deed zeggen: „Hebt uw werklieden lief: onze God eischt het van u!" Niet de haat, noch het ruwe geweld van den sterkste, maar de liefde tot God en Zijn Christus, die alleen kan in alle verhoudingen des levens geluk en rust geven. Gij hebt het met den raad uwer socialistische woordvoerders gewaagd, en ge zijt daarmede droevig uitgekomen. Nu heeft Hij ulieden uitkomst gegeven, en u en uw gezinnen gered; ik wensch u te vragen: waarom zoudt ge het niet *met Hem wagen*? Gij veroordeelt Hem en Zijn Woord, zonder Hem of dat Woord te kennen. Ja, hebt ge wel ooit moeite gedaan, iets van die

beiden te weten te komen? En zoo niet, is dat dan billijk tegenover Hem en Zijn Woord? Ik vraag thans geen antwoord van u, maar ik bid u, leest dat Woord eens, komt eens luisteren, als het verklaard wordt, en, zoo ge twijfelt, of het u wel het ware geneesmiddel biedt, ook tegen de kwalen onzer maatschappij, wel komt er met mij eens over praten, zooals uw afgevaardigden dat gedaan hebben om mijn bemiddeling te vragen, of laat mij eens bij u komen. Als ge dit welgemeend doet, dan zult gij weten, hoe uw eigen ziel tegenover den toestand ook der maatschappij heeft te staan, hoe gij, hoe ook uw patroons, hoe armen en rijken behooren te zijn. Doch dat te weten is niet genoeg, maar, zoo gij onzen God daarom ernstig bidt, zal Hij u vrede geven, vrede met Hem, vrede met uzelf en vrede ook met uw naasten. Voor *mij* staat het vast: alleen het geloof in Zijn liefde, en, als vrucht daarvan, de liefde tot Hem, geeft het ware geluk; kan doen, wat haat noch ruw geweld vermogen."

„Maar als wij nu uw raad volgen, en onze patroons doen het niet," waagde een der werklieden te vragen, „wat helpt het ons dan nog?"

„Volgt eerst mijn raad," zeide Ds. Ort, „dan zult ge het antwoord op uw vraag vinden. In mijn Bijbel, waarin de gansche wereld tegenover het geloof staat, lees ik: „Dit is de macht, die de wereld overwint, namelijk ons geloof," en de historie der wereld en van de Christelijke Kerk bewijst, dat dit een waar woord is. Nog eens: ik bid u, neemt een eerlijke, welgemeende proef, zooals gij ze met uw socialistische gevoelens genomen hebt. Ik wil u helpen, en ik zal mijn God voor u bidden!"

„Mannen," sprak de voorzitter, nadat Ds. Ort het spreekgestoelte verlaten had, en zich gereed maakte tot heengaan, „ik geloof in uw aller naam te spreken, als ik dominé hartelijk dank voor hetgeen hij om onzentwil gedaan heeft, en hem beloof, dat we zijn raad althans ernstig overwegen willen. Of we dien volgen of niet volgen zullen, moet ieder voor zichzelf overleggen, doch nooit zullen we vergeten, dat hij zich een warm vriend van ons en onze vrouwen en kinderen getoond heeft; ook in hun naam danken we u vriendelijk, dominé!"

Ds. Ort reikte den voorzitter de hand, en drukte diens werkmanshand warm in de zijne, onder het warme applaus der vergaderden. Hij verliet de zaal, links en rechts de werklieden als zijn vrienden groetende. Inderdaad, zijn hart was blijde gestemd. Niet alleen was het hem gelukt, den vrede tusschen patroons en werklieden te herstellen, voorzoover het de overige fabrieken betrof, maar hij hoopte, dat ook de lieden van Starrenborgs fabriek weldra zouden volgen, al kon hij zich nog niet best denken, op welke wijze dit geschieden zou. Maar wat zijn ziel met hooger vreugde vervulde, 't was de hoop, die hij mocht koesteren, dat zijn raad aan de werklieden, ware het slechts een enkele hunner, tot eeuwigen zegen mocht zijn.

(Wordt vervolgd.)

V A R I A.

Een rekenaar.

— „Men weet, dat elk, die op Uranus wordt geboren, Na vier-en-tachtig jaar (als aardische rekening geldt) Nog pas slechts één jaar levens telt."

Alzoo las Piet en riep: „Wee, dien dat is beschoren! Als zuigling in 's lands dienst; zes maanden oud een paar, Rijp voor het bestjeshuis al in zijn eerste jaar! Wat moet een dokter daar voor 't jaar een reekning schrijven! Neen, wie per luchtschip straks ook naar Uranus vaar, Niet ik; laat mij maar Aardman blijven!"

A. J. H.

nomen had. Zij gevoelde het nog niet, dat Hij door Zijn God verlaten was, opdat wij nimmer door dien God verlaten zouden zijn. Neen, juist de overweging, dat zij Hem verlaten had, tegen alle waarschuwing in, dat zij zonde en wereld gekozen had boven Hem, versterkte haar in de meening, dat God Zich nu ook niet meer om haar bekommerde, en haar nu overliet aan zichzelf en aan den man, dien zij vóór Hem had geplaatst en boven Hem had verkozen. Dan was het haar, of zij daar eenzaam en verlaten dwaalde en rondtastte in een duisteren nacht, en het: „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten!” bracht haar geen troost. Dat mocht zij immers niet naspreken: zij wist maar al te goed, waarom de hemel voor haar doof bleef! Zij kon het maar niet gelooven, dat antwoord op de hoogste klacht van den Man van smarten, het „opdat wij nimmermeer van God verlaten zouden zijn!” dat ds. Ort haar bij zulke toevallige ontmoetingen altijd weer herinnerde. En toch... als hij het zeide, dan was het, of daar een ster, een vriendelijke ster van hope door het donker straalde, of daar een hand uit dien duisteren hemel de hare greep, of iemand, die haar liefhad, haar tot zich trok, of zij het moede hoofd aan Zijn borst legde, en haar hart uitweenen mocht aan Zijn boezem, en of daar een stem met zacht verwijt sprak: „Mijn kind, geloof gij nu?” Als zij dan thuis kwam, wachtte haar weer dezelfde ontvangst, doch zij verdroeg ze kalmer, want: 'tscheen toch wel, dat God haarzelf die ontmoeting bereid had, omdat Hij nog bemoeienissen met haar hebben wilde. Hij had immers die menschen van haar pad kunnen houden, Hij had kunnen maken, dat zij haar zwijgend voorbijgegaan waren. Zou het waar zijn, dat Hij haar nog kende, dat Hij wist, wat ze leed, zou Hijzelf haar dat lijden beschikken? Zie, dan kon zij het wel dragen, dan zou zij daaronder stil zijn, als de patiënt, die zich naar de operatiekamer begeeft, omdat hij den dokter vertrouwt, die hem daar wacht. 't Scheen toch wel... maar zoolang het slechts zoo *scheen*, keerde de bange worsteling telkens weer en zou niet ophouden, eer de hand zich ten hemel geheven had, en de mond, die het bange „indien ik niet” gesproken had, nu juichte: „Mijn Heere en mijn God!”

Inderdaad, ditmaal was zij wat lang onderweg geweest. Juffrouw Starrenborg had haar aangesproken en zij had het gesprek lang, te lang gerekt. Joosten was er weer op uitgegaan, om werk te zoeken. Neen, hij zou nog niet thuis zijn! Zij haastte zich voort, en weldra had zij dan ook haar huisje in 't zicht. Hoe schrikte zij echter, toen zij zag, dat het licht daarbinnen al brandde. Hij was dus reeds thuis, en wat stond haar nu te wachten! Bevende opende zij de deur, maar nauwelijks wilde zij den voet daarbinnen zetten, of Joosten trad vóór haar.

„Terug!” sprak hij, met een gelaat, dat van toorn gloeide, „ge komt hier niet binnen! Ze laten mij alleen.... jij laat mij alleen! Joosten kan het zonder je stellen! Je komt hier niet meer in. Ga maar terug naar je braven vader! Ik ken je niet meer!”

En met een zwaren slag sloeg hij de deur toe, zoodat zij bijna achterover stortte. Sidderend over haar geheele lichaam stond zij daar. Wat zou zij beginnen? De deur andermaal openen, durfde zij niet. Dat haar man, haar Frans, dien zij toch zóó liefgehad had, dien ze nog zoo liefhad, het zóóver zou laten komen, zich zóóver zou vergeten, dat er zulk een haat en woede in zijn ziel giste, had zij nooit geloofd. Zij richtte zich naar het venster en staarde naar binnen. Dáár zat hij aan tafel, den elleboog op de tafel geleund, het hoofd met de hand steunende. Zij waagde het tegen het glas te tikken. Hij stond op, begaf zich naar de deur en opende ze.

„Wat wil je? Sta je daar nog?”

„Och, Frans! Frans!” stamelde zij, „wees toch verstandig!”

„Ga!” gromde hij, „ga je nood maar klagen bij je brave ouders! Ik zeg je: je zet geen voet meer hierbinnen, al sta je den heelen nacht voor de deur! 't Is nu voor goed en altijd uit met ons! Fransje is af; zeg maar thuis, dat jij en zij met Joosten te doen hebben. Weg hier,

of....” Hij greep een stuk hout, dat voor het venster lag.

Zij verwijderde zich schreiende, maar met langzame schreden. Neen, dat hout vreesde zij niet. 't Kon ten hoogste een eind aan haar leven maken, en, ja, wás het maar zóó! Maar was zij dan bereid? Onwillekeurig zag zij om. Joosten was naar binnen gegaan. Een oogenblik stond zij besluiteloos. Waar zou zij heen? 't Viel haar verschrikkelijk, om zóó bij haar ouders te komen en met zulk een mededeeling. Maar er bleef haar geen andere uitweg over. En, neen, dat wist ze wel, vader en moeder zouden haar niet verstooten, haar niet met verwijten overladen, waar zij als een verloren dochter, door den nood gedreven, tot hen wederkwam! Neen, neen, dat zullen zij zeker niet, dacht ze, en begaf zich op weg naar huis. „En uw hemelsche Vader dan?” bonsde het door haar ziel. „Zou Hij de verloren dochter terugwijzen?” Weer drongen tranen haar in de oogen, en diep geroerd fluisterde zij: „Ik zal opstaan en tot mijnen Vader gaan, en ik zal tot Hem zeggen: Vader....” Meer kon zij niet uiten....

Liefde en blijdschap begroetten haar, toen zij de ouderlijke woning binnentrad. Onder tranen en al snikkende deelde zij haar ouders mede, hoe zij bejegend was, doch, hoezeer het verhaal de oude lieden ook griede, geen woord van verwijt kwam over hun lippen. 't Was, of zij maar tevreden waren met de gerustheid, dat hun lieve kind nu veilig weer bij hen was: 't overige lieten zij den Heere, hun God over, en toen hun Lieske, zonder dat zij het uitlokten, zichzelf beschuldigde en hun haar hart opende en een blik gunde in haar zielestrijd, zóó natuurlijk en eenvoudig als een kind dat slechts aan vader of moeder doen kon, toen blonken tranen in de oogen van de beide ouden, tranen, die zeiden: „Laat ons blijde zijn, want ons kind was dood, maar het is levend geworden; ze was verloren, maar ze is gevonden.” En eer zij ter ruste gingen, knielden zij samen neder, en de oude Gerrits stortte zijn hart als een lieflijk avondoffer uit voor Hem, die in het verborgen ziet!

Wat er in Lieskes gemoed omging, toen zij dien avond weer in haar eigen kamertje ging, vergezeld van de liefde en den vrede, dien men haar daar van beneden medegegeven had, in haar kamertje met zooveel herinneringen aan haar jeugd en haar vroeger geluk, ook dat is voor Hem en voor Hem alleen!

Week ook de slaap van haar leger, toch rustte zij, en zij rustte in Hem! (Wordt vervolgd.)

V A R I A.

Nieuwerwetsch Christendom.

De Christenheid

In ouden tijd

Kwam saam tot bidden, spreken, hooren, zingen.

De Christenheid

Van onzen tijd

Komt saam in toon- en zangvereenigingen!

Zij vindt haar Evangelium

In 't Christ'lijk Oratorium.

Geen samenkomst wil meer gelukken,

Zoo niet een zangkoor aan komt rukken.

En zoo uw arbeid slagen zal

Zorg dan voor klank- en zanggeschal!

Straks zetten ze — dat lokt publiek —

Den heelen Bijbel op muziek!

„Zoo huwt de Godsdienst met de kunst.” —

't Kan zijn, maar 'k vrees, dat bij zulk paren

Geen der verbond'nen wél zal varen.

Dat is geen huwlijk in Gods gunst.

Een vroomheid, die slechts bloeit bij zang en spel van

Dat is wel godsdienst op zijn dunst!

[snaren,

A. J. H.

telegraaf. Het gewone Morse-toestel kan ook niets anders overseinen dan kortere en langere streepjes, en er is een afspraak gemaakt, dat voor elke letter van het a-b-c een bepaald stel punten en lijnen gebruikt wordt. Zoo deed men ook in vroeger tijd. Een bepaalde plaatsing van eenige lichtjes of van eenige planken aan een touw beduidde een bepaalde letter of woord of volzin; op flinken afstand werd dat gezien en verstaan, en van dat punt werd het opnieuw overgeleid naar een volgenden toren. Wat men met zulk een afspraak uitvoeren kan, blijkt nergens duidelijker dan bij het internationale vlaggenboek van kapitein Marriat, den bekenden schrijver van jongensboeken. Dat boek is uitgegeven in de talen van alle zeevarende natiën; een groot aantal vlaggen heeft een bepaalde beteekenis, alleen gebruikt of in groepeerings met andere, en ieder zeeman is daardoor in staat een gesprek te voeren met een voorbijvarend schip, ook zonder dat men elkanders taal kent. Het seinen met deze signaalvlaggen is ook telegrafie; telegrafie beteekent immers: schrijven in de verte.

Deze licht-telegrafie van de beschaafde volken is intusschen niet zoo zeer verwonderlijk; mededeelingen moesten gedaan worden, en het is te begrijpen, dat men op de gedachte kwam, gebruik te maken van den vluggen lichtstraal. Natuurlijk kon men daarmee niet verder gaan dan het oog reikt; in een welgeregelde staat kwam echter gemakkelijk de inrichting tot stand, dat de signalen van plaats tot plaats verder gebracht werden. Meer verwondering wekt het, dat ook de Negers van het Congo-gebied, de Indianen van Brazilië en de oorspronkelijke bewoners van Nieuw-Holland hun telegrafie hebben. Daarbij maken ze over het algemeen geen gebruik van het licht, maar van het geluid, waarbij hun scherp gehoor hun te pas komt.

Van telegrafeeren door middel van het geluid hebben we ook in den Bijbel voorbeelden. Wanneer een koning van Israël zijn onderdanen wilde oproepen tot den strijd, liet hij slechts in zijn hoofdstad de bazuin blazen. De bazuinblazers in den omtrek hoorden het afgesproken signaal en namen het over, zoodat het weer verder in den omtrek klonk, en in korten tijd was het geluid der bazuin over het geheele land gehoord, en wist ieder strijdbaar man, dat hij komen moest, en waarheen hij zich te begeven had. Toen Absalom zich te Hebron tot koning had laten uitroepen, liet hij de bazuin blazen, en onmiddellijk wist men door het gansche land: Absalom is koning geworden. Men had daar dus een bazuin taal.

Evenzoo hebben de Negers van Afrika hun trommeltaal. De trommel is gewoonlijk een doorboord stuk boomstam, van beide kanten overtrokken met een stuk antilopenhuid van verschillende dikte en dus van verschillenden klank. In het Duitsche gebied Kameroen heeft een Duitsch onderwijzer op een zendingsstation studie gemaakt van de trommelsignalen. Hij vertelt, dat de twee tonen van den trommel ongeveer een kwart verschillen, zoodat de eene bijv. als *do* klinkt en de ander als *fa*. (*c* en *f*.) De inboorlingen vertellen niet gaarne aan vreemdelingen, wat hun signalen beteekenen; zelfs wordt het signaalstelsel gewoonlijk door de vorsten en priesters geheim gehouden. De Duitscher heeft echter zoo lang naar de trommels geluisterd, dat hij meer dan 300 signalen heeft opgeteekend, een tamelijk aanzienlijk signaalboek. Zoo beteekent bijv. *do fa*: neem; *fa do*: brandewijn; *fa fa do do*: de gouverneur; *do do do fa do do do fa do*: water, stroom, meer, rivier. Verschillende beteekenis krijgt een rij klanken, naarmate ze snel of langzaam worden geslagen. Deze trommelsignalen zijn geheel verschillend in de verschillende deelen van Afrika, maar trommeltaal wordt overal gebruikt.

Toen Dr. Livingstone door zijn zwarte vrienden dood gevonden werd, begrepen ze, dat men in Europa gaarne het bericht ontvangen zou; ze seinden het in trommeltaal naar de kust, en daar werd het medegedeeld aan Europeanen, die het met den modernen telegraaf verder seinden.

Een Roomsche zending in het Congo-land vertelt, hoe de inspecteur van de zending op een reis zich verlaat

had, en den trommelslager oproeg, dat te berichten naar het station waar hij verwacht werd, met het verzoek om het avondeten voor hem gereed te houden. Onmiddellijk ging het bericht van dorp tot dorp, en kwam aan in dezen vorm: „De inspecteur komt van avond; ge moet niet alles opeten.”

De inboorlingen van Brazilië hebben ook hun trommeltaal; zij gebruiken echter niet de lucht om de klanken over te brengen, maar de aarde. Ze hebben daartoe in ieder dorp een kuil in de aarde gegraven, en daarin een doorboorden palmstam gezet. Boven in dien stam is een dwarse doorboring en eveneens beneden een, die wijder is; de benedenste is gevuld met lagen zand, houtspaanders, stukjes been en fijn gestooten glimmer; de bovenste met lagen leer, hout en kaoetsjoek, terwijl de verbindingsbuis tusschen beide ledig is. Rondom den stam is de kuil aangevuld met stukken hout, ongelooide leer en hars, terwijl over den kuil een laag kaoetsjoek ligt. Met een hamer, die bekleed is met leer en kaoetsjoek, wordt op het toestel geslagen en het geluid plant zich door de aarde voort naar het toestel in het volgend dorp, en elk signaal wordt daar duidelijk gehoord en verstaan.

De inboorlingen van Australië gebruiken rook om teekens over te zenden aan hun vrienden. Wij weten van rook niets bijzonders te maken; zij echter kunnen in rook een gesprek voeren, al gaat het wat langzamer dan met de tong of met een trommel. Ze moeten echter stil weer hebben, zoodat de rook loodrecht omhoog stijgt. Doch dan weten ze ook vele signalen te vormen. In de eerste plaats een dikke of een dunne rookzuil, waaraan ze, door verschillende brandstof te gebruiken, verschillende kleuren weten te geven en verschillende dichtheid. Doch ze weten ook den rook te maken tot een spiraalvormige zuil, door boven de stookplaats een vlak uitgespannen huid door een paar personen voortdurend in de rondte te draaien, of ze maken rookballen, door den rook op te vangen in een zak, die van boven van tijd tot tijd geopend wordt. Ook laat men twee of meer rookzuilen van verschillende kleur naast elkander opstijgen, of wel de hoofdzuil wordt door eenige fijne kolommetjes geflankeerd, en met al die kunstmiddeltjes hebben ze een heel rookwoordenboek samengesteld, waarmee ze op verrassende wijze hun berichten verzenden. Zoo werd b.v. eenige jaren geleden een boer uit het binnenland gedood door een spoorwegongeluk; nog denzelfden dag kwam het bericht aan op zijn boerderij op achttien uren afstand. Twee dagen later werd de tijding medegedeeld aan kennissen, die op 140 uren afstand woonden.

Dat is de telegrafie der natuurvolkeren, die ook op hun wijze de kunst hebben uitgevonden, op snelle wijze belangrijke berichten over te zenden. Met onze hedendaagsche telegrafie kunnen hun inrichtingen niet wedijveren, maar voor hun verkeer hebben ze ook niet zooveel noodig als wij.

A. L.

VARIA.

De langste dag.

„Mijn werktijd is wat lang,” zei Piet;
 „Soms op één dag wel vijf en twintig uren.” —
 „Och wat,” sprak Jan, „hoe kan het zóó lang duren?
 Zooveel heeft immers heel de dag er niet!” —
 „Toch is het zoo,” zei Piet, „want, lieve vriend,
 Wij vangen aan, een uur vóórdát de dag begint.”

A. J. H.

gevoelen. „Maar laat ons niet langer stilstaan! Amelia zou hier ziek worden!”

„Wat 'n zorg van mijn goeden papa voor zijn dochter!” schertste Amelia, die weer moed gekregen had, nu de heeren zich klaarblijkelijk weinig aantrokken van het avontuur.

Binnen weinige minuten had het drietal de woning van den heer Starrenborg bereikt, waar zij afscheid namen onder dankbetuiging van den laatsten voor het vriendelijk geleide.

Drie kwartier verlieden, en zoowel de heer Starrenborg als de familie van den onder-directeur waren in de zoete rust van den eersten slaap verzonken en droomden misschien van den gezelligen avond, dien ze gesleten hadden. Doch neen, Jansen sliep niet rustig. Inderdaad, de heer Starrenborg had goed gezien: Joosten was zijn booze geest. Had hij, zoolang hij wakker was, getracht diens verschijnen te vergeten, 't was, of dit zich in den slaap wreekte. In diepen sluimer verzonken, zag hij Joosten, niets dan Joosten, en hij had geen macht of moed, om zich aan den man te onttrekken.

In het bosch straks waren Jansens oogen helderder geweest dan thans. Mocht hij nu door zijn boozen geest geplaagd worden, toen had hij zich niet vergist. Na zijn duivelsch werk volbracht te hebben, was Joosten door het bosch geslopen, om 'tjings zijn huis weer te bereiken. Nauwelijks waren de wandelaars voortgegaan, of hij was van achter den boom te voorschijn gekomen en naar zijn woning voortgesnel. 't Was, of de Booze zelf hem op de hielen zat! Hij werd door angst voortgejaagd, en hij had geen vrede met hetgeen hij gedaan had. 't Was toch laag, en wat zouden de gevolgen zijn? Kon hij het nog maar ongedaan maken! Maar neen, dat ging niet! 't Was nu gedaan, en hij moest het maar afwachten! Zacht trad hij de achterdeur van zijn woning binnen, en in de kamer gekomen, trok hij het gordijn op en staarde in het duister naar buiten. Lang stond hij daar zonder iets te zien. Zou het vuur gedooft zijn? Gelukkig! Want 't was toch 'n dwaze zet van hem geweest. Hij begreep zelf niet, hoe hij er toe gekomen was. Had hij Lieske maar niet weggestuurd! Had hij . . . en in één oogenblik ging daar heel zijn leven als voor zijn oogen voorbij, en met een „Had ik maar niet!” en „Was ik maar niet!” gaf hij er een donkere, zwarte streep door. Maar . . . daar was het, of een donkere wolk van rook boven uit de fabriek steeg. Donker? Neen, met een kern van gloed, al rooder en geler, totdat de vlam er door sloeg! Hij werd koud, en stond te trillen op zijn voeten! Nog een rookwolk ging op, aan deze zijde van de fabriek; dat was van het achterhuis der woning. Hij had zijn werk goed gedaan! De duivel had hem geholpen! Geholpen! . . . Neen, gebracht, waar hij niet had willen wezen, neen, nooit! „Brandstichter!” . . . „Moordenaar!” riep men hem van buiten toe. Neen, dat was verbeelding. Maar toch, daar van binnen klomk het zoo! Het angstzweet brak hem uit. Hij vloog naar buiten. Als een waanzinnige ijde hij door de straten, bonsde op de deuren, schreeuwde: „Brand! brand!” en daarna holde hij het dorp uit, den duistersten nacht in . . . waarheen wist hij niet, als hij maar ver, vèr van het tooneel van zijn heldendaad verwijderd was.

(Wordt vervolgd.)

V A R I A.

Dwaasheid.

De wereld houdt met „zorgen” en „belangen”
Den dwazen mensch gevangen,
Die de eerste zorg en 't hoogst belang vergeet,
Tot hem het eind verrast met eindloos leed.

A. J. H.

De komeet van Halley.

In het najaar van 1872 bevond zich een eigenaardig hemellichaam op 5300 millioenen K.M. afstand van de zon, alzoo op de uiterste grens van ons zonnestelsel. Dat is een groote afstand. Een sneltrein, die 100 K.M. per uur aflegt, zou 6000 jaren werk hebben om er te komen. Dat hemellichaam was zoo goed als donker; zelf geeft het weinig licht, en de zonnestralen kunnen op zoo grooten afstand een voorwerp weinig meer verlichten, te meer daar het niet zoo extra groot is. Het hemellichaam was dus op aarde niet te zien; daartoe zou men kijkers moeten hebben, nog wel tien of twintig maal zoo sterk als ze nu reeds zijn. En toch wisten de sterrenkundigen met bijna volstrekte zekerheid te zeggen, waar het onzichtbare hemellichaam zich bevond. Het kroop maar traag voort; het scheen wel, dat het in de ijzingwekkende koude op zoo grooten afstand van de zon verkleumd was.

Dat was de komeet van Halley op het oogenblik, dat ze het verst van de zon verwijderd was. Niemand dacht toen aan haar, dan mogelijk een enkele sterrenkundige, die opmerkte: Nu is Halley in haar *aphelium*. Helios is de zon; *aphelium* wil zeggen: af van de zon, zoover mogelijk.

Doch dat vergeten hemellichaam heeft een vaste baan, door God haar aangewezen, en toen het op den grootsten afstand gekomen was, keerde het terug. De lange reis begon, zeven en dertig en een half jaar aaneen, niet recht op de zon af, maar in een boog. Onze aarde beschrijft om de zon jaarlijks een cirkel; eigenlijk een ellips, waarvan echter de langste as weinig langer is dan de korte. De komeet van Halley daarentegen beschrijft een zeer langgerekte ellips, en langs deze baan is ze met steeds toenemende snelheid voortgegaan, tot ze den 20sten April in haar *perihelium* was. (Nabij de zon.)

We zagen haar niet op dien snellen tocht; we wisten alleen, dat ze onderweg was. Want haar baan was berekend. De eerste, die dat deed, was Edmund Halley, die van 1656—1742 leefde. De komeet was reeds veel eerder gezien; het is na te gaan, dat de menschen haar hebben opgemerkt sinds 240 jaar vóór Christus' geboorte, dus reeds gedurende meer dan twee duizend jaren. Of ze er reeds vroeger was, is onzeker. Bestaan deed ze zeker, maar het is mogelijk, dat ze nog niet tot ons zonnestelsel behoorde, dat ze een zwerveling was in het heelal, en dat ze op een gegeven oogenblik nabij onze zon kwam en door deze werd gevangen genomen. Had ze zelf geen vaart gehad, dan zou ze op de zon zijn gestort; uit haar eigen vaart en de aantrekking van de zon samen ontstond haar elliptische baan, en sedert dien tijd loopt ze geregeld om de zon, en komt na 75 of 76 jaren weer.

De menschen hebben in vroeger eeuwen daar niet op gelet. Er komen in elke eeuw wel eenige kometen, die voor het bloote oog zichtbaar zijn, en die soms prachtig aan den hemel schitteren, zonder dat iemand weet vanwaar ze komen of waar ze heengaan. We hebben in dit jaar reeds zulk een komeet gehad, die van Januari. Geen sterrenkundige had haar aangekondigd; eensklaps stond ze aan den hemel, liet zich een korte poos bewonderen met haar langen staart, en verdween even geheimzinnig als ze gekomen was.

In vroeger eeuwen merkten de menschen natuurlijk zulke kometen ook wel op, maar niemand dacht er aan, dat enkele van die kometen periodiek zijn, d.w.z. op regelde tijden terugkeeren, omdat ze rondom de zon loopen. Men maakte zich gewoonlijk bezorgd, als ze kwamen; men ontzette zich over de teekenen des hemels. Dat deden ook nog de Christelijke volken, en al had God door Zijn profeten reeds aan Israël gezegd, dat ze het voorbeeld der Heidenen in dit opzicht niet zouden navolgen, toch bleef men alle eeuwen door bevreesd voor het kwaad, dat een komeet zou brengen. In een oud vers luidt het:

Achterlei ongeluk ontstaat,
Als een komeet door 't luchtruim gaat:

zijn koetjes wel niet op het droge, maar mocht zich verblijden in een vrij goeden stal. Van het laten weiden der dieren is echter geen sprake, zij zouden in den modder zakken. Alleen zoolgangers, dus ook niet te zware menschen, kunnen zich op den drijvende bodem, welke met hoog en laag water op en neergaat, bewegen, en zij kunnen door het winnen van een tamelijk goeden hooioogst hun land productief maken. De meeste menschen leven in deze streek van de vischvangst, binnenvisscherij; en zij doen er zoo goed als allen aan. De boer is ook visscher evenals de kruidenier. Ieder huis heeft zijn „punter,” en vóór de bruggetjes er waren, was dit het eenige verkeersmiddel. Ik voer in zulk een vaartuig in stikdonkeren regenavond naar het kerkje. Overigens wordt het voornamelijk voor de vischvangst gebruikt. Het is onbegrijpelijk, hoeveel duizenden ponden paling en zeelt naar het buitenland, met name naar Duitschland tot in Pommeren, en naar Frankrijk, worden verzonden. Men weet zich met de buitenlandsche correspondentie heel goed te redden; en, zit men vast, dan wendt men zich tot den vriendelijken predikant van het kerspel, die steeds bereid is te helpen. Vooral de zeelt is zeer gezocht en dus prijzig. En zoo heerscht er een zichtbare welstand in dit waterland. Vooral de menschen trokken mij aan in deze in den winter zoo „unheimische” streek. Zij deden me denken aan „de harten van goud” van Jan Maclaren. Bijna nergens in de huizen is Gods Woord een gesloten boek, en zoo goed als allen zijn zendingsvrienden, die bidden en geven, verrassend veel voor den Evangeliearbeid in de verte

Zóóver maakte ik mijn aantekeningen, toen een Hollandsche boerenjongen, laat mij hem Jan den melkknecht noemen, tegenover mij plaats nam en heel veel vertelde wat 'k niet wist. Zoo ging de penhouder in den zak en werd ik door vragen al weer wat wijzer.

Hij was op weg naar Duitschland. Met een vollen buidel was hij nog niet lang geleden thuis gekomen, om zijn opgespaarde geld aan vader en moeder te geven, die „ongelukkig waren geweest,” en voor wie hij nu een paar koetjes had gekocht. „En nu ga 'k maar weer heen, m'nheer, ik ken nou 't klappen van de zweep, 'k weet in welke buurt 'k mot wezen. Ja, die Duitschers zijn niet makkelijk m'nheer, wat eigenwijs, weet je. Och, als ze maar meer verstand hadden van voeren. Zie je, ze leeren op de school van die dingen, en meenen dat ze 't nu weten, en zijn heele m'nheeren. Maar zij voeren de beesten veel te vet; zij geven ze te veel water in 't meel en kunnen met de pulp ook niet altijd terecht; ze hebben ook niet genoeg verstand van de wei en van gras.” Zoo redeneerde mijn boertje maar door, en vertelde, dat hij met goed oppassen en zuinig wezen wel f 200.— per jaar kon overhouden, sprak van contracten van een maand met 14 dagen van te voren opzeggen, en omschreef zijn werk met de woorden „voor den stal zorgen en melk afleveren.” . . . Toen verwisselde ik van trein en maakte nog eenige aantekeningen met de gedachte, dat er mogelijk onder de lezers van „Timotheüs” zich boerenknechts zouden kunnen bevinden, die het ook eens bij de Deutsche buurtjes zouden willen wagen. In dat geval zend ik op verzoek een adres voor informatie

L. K.

V A R I A.

Strijd.

Mijn wil en 's Heeren wil zijn al te vaak in strijd: 'k Heb plannen velerlei, God zegt: 't Zal niet geschieden. Hij roept me tot een taak, ik wil als Jona vlieden. Streef ik vooruit, Hij zegt: gij blijft thans waar ge zijt. Dat brengt mij smart en worstling keer op keer; Zij maar het eind: „Uw wil geschiede, o Heer!”

A. J. H.

VOLKSDWALINGEN.

DE VAMPIER.

Wanneer gij mij naar een beschrijving van een vampier zoudt willen vragen, zou ik er waarlijk mee verlegen zijn, want hoe zal men een beschrijving of afbeelding kunnen geven van iets, dat niet bestaat, of nog nooit door iemand gezien is? Toch heeft men den vampier menigmaal afgebeeld als een ontzaglijke vleermuis, die 's nachts de slapende menschen en het vee onder een welbehagelijk waaien met de vlerken het bloed afzuigt. Weliswaar bestaat er in Zuid-Amerika een dier, 't welk men *vampier* noemt, doch dit is slechts een soort van groote vleermuis, die volstrekt niet aan de misdaden schuldig is, welke men aan de gevreesde vampieren toeschrijft.

Waarom de vampier-sage haar oorsprong ontleend heeft, is niet met bepaalde zekerheid aan te wijzen. Alleen weet men te verhalen, dat het geheimzinnige, spookachtige vogels zijn. Men fabelde, dat ze, met koperen nebben voorzien, op de slagvelden hun afschuwelijken maaltijd hielden. De Romeinen en Grieken geloofden ook aan dergelijke wezens, die zuigelingen roofden, en zelfs van volwassenen het bloed uitzogen.

Men stelde zich daarbij de afgestorvenen voor als recht-opzittende in hun graven, die met een eeuwig onbevredigd verlangen naar voedsel hun lijkkleed verslonden.

't Heette een gewaagde onderneming, 's nachts over een kerkhof te gaan, want dan hoorde men daar een allerzonderlingst geluid, 't welk veroorzaakt werd doordat de dooden, die daar begraven waren, hun doodshemd verscheurden. 't Spreekt wel vanzelf, dat de lijkwade en het doodshemd door den onverzadelijken honger, die hen kwelde, na eenigen tijd verteerd waren, doch dan wisten zij dien te stillen door het knagen aan het vleesch hunner armen en beenen, ja zelfs verzekerde men, dat zij bij de naast hen begraven lijken te gast gingen! En wanneer ook hier alle voorraad tot stilling van den honger opgeteerd was, dan steeg de vampier uit zijn graf, ten einde aan zijn familiëbetrekkingen, vrienden en bekenden zijn onbedwingbaren lust te koelen! Hoe dat toeging, en wat daarbij plaats greep, leeren ons de overleveringen. Zoodra het namelijk donker werd, ontstond er leven en beweging in het graf. Weldra vertoonde er zich een menschelijke hand, en het spook wong zich uit zijn graf naar boven. Zonder eenig gedruisch te maken, sloop het door straten en over pleinen, waar het, door geen afgesloten deuren tegengehouden, in de vertrekken der slapenden doordrong, zich naast de ongelukkigen neervleide en langzaam het warme hartebloed uitzoog, totdat de wangen der slapenden met de bleeke doodskleur overtogen waren! Op deze wijze verkreeg de vampier weer nieuwe kracht, zoodat hij weer naar zijn graf kon terugkeeren, om weldra weder dit treurig werk der verwoesting te hervatten.

Om met zekerheid te kunnen zeggen, dat iemand door een vampier gedood was, had men zich slechts te overtuigen, dat de verslagene een kleine nauwelijks zichtbare wond op de linkerborst had, en was dit zoo, dan kon men ook ten volle verzekerd zijn, dat de gedooide veroordeeld was, om, veertig dagen na zijn dood, mede deel te nemen aan de nachtelijke tochten van het gevreesde spook!

Onder de vele overleveringen en sagen, die er over het vampier-element verspreid zijn, behoort ook nog, dat de vampier een voorbestemd wezen is, nl. een mensch, die reeds bij zijne geboorte zijn afschuwelijke zending ontvangen heeft. Tot welke vreeselijke dwalingen voert toch het bijgeloof! Ongeloof en bijgeloof zijn vruchten van één stam.

D^r. J. S.

gaan, maar naar kantoorwerk staat mij het hoofd niet en.... er is ook niet veel, dat geen uitstel lijden kan, dunkt mij. We moeten maar eens eerst zien, dat we de lieden weer aan den arbeid krijgen, zoo goed en zoo kwaad als het kan. De boeken zijn veilig en ze zijn spoedig genoeg bijgewerkt.”

Jansen had een vraag op de lippen, maar hij bedacht zich en zweeg. Een koude rilling beving hem.

„k Gelooft, dat ik niet wel word,” stotterde hij, „ik denk, dat de koude mij bevangen heeft.”

„Wel, man, ga gerust terug naar huis. We kunnen hier toch niets doen. Ik blijf hier natuurlijk en misschien blijft mr. Kegge mij nog wat gezelschap houden. Ga dus gerust weer naar bed, mijnheer Jansen, en, als het niet beter is morgen, blijf er dan wat in!”

Een oogenblik aarzelde Jansen en zag beurtelings zijn meester en den adviseur aan, doch op eenmaal scheen hij tot de overtuiging te komen, dat zijn blijven geheel overbodig was. Hij groette de heeren en verwijderde zich met langzame schreden. Onwillekeurig staarden de beide heeren hem na.

„Zou hij niet wèl geworden zijn?” vroegde de heer Starrenborg aan den adviseur.

„k Weet het niet,” was het antwoord, „hij deed vreemd; zoo veel is zeker!”

’t Was, of Jansen niet voortkomen kon. Toen hij uit het gezicht van de heeren verdwenen was, stond hij echter een oogenblik stil en blikte naar alle zijden. Daar zag hij iemand aankomen.

„k Gelooft, dat het Cornelli is,” mompelde hij, „dien kon ik wel eens polsen. Hij is er zeker wel dadelijk bij geweest. Ik moet het echter zóó aanleggen, dat hij niets begrijpt.”

„Dat is me een geschiedenis ginds, Cornelli,” zeide hij, toen de werkman hem op zijde trad.

„Ja, mijnheer Jansen, dat brandt nog maar al door,” antwoordde de man, zich verbazend, en het alleen aan de buitengewone omstandigheden toeschrijvende, dat de onder-directeur hem vriendelijk toesprak

„Ik ben er geheel van ontdaan,” sprak Jansen. „k Heb, zoo waar, nog vergeten te vragen, waar ze de boeken gelaten hebben. Zijt gij er vroeg geweest? Weet gij het misschien?”

„Ik kan het u niet zeggen: k weet wel, dat mijnheer Starrenborg en mr. Kegge er al waren, toen ze uit het kantoor gehaald werden, en dat de laatste gelastte ze weg te brengen, maar waarheen weet ik niet.”

„O dan is het goed! Ik maakte mij al bang, dat ze ver....! Maar ’t is toch dom, dat ik vergat er naar te vragen. Ja..... als ’n mensch niet wèl is, dan moet men hem wat vergeven. Hoor eens, als gij te weten kunt komen, waar ze zijn, zonder nu juist mijn naam te noemen, en gij komt het mij zeggen, dan kunt ge op een goede fooi rekenen, maar... ge moet niemand verraden, dat ge het voor mij weten wilt.”

„k Zal het probeeren, mijnheer!” zeide de man en ging zijns weegs. Nog hoorde Jansen zijn voetstappen, toen hij reeds berouw gevoelde over zijn gesprek. Wel was Cornelli een van de goede werklieden, die niet gestaakt hadden, een fatsoenlijk en degelijk werkman, die al jaren op de fabriek had gearbeid en van wien hij misschien niets te vreezen had, maar toch.... ’t was onvoorzichtig! Enfin, wat gedaan was, kon niet teruggeroepen worden. ’t Moest nu maar gaan, zooals het wilde! Maar hoe zou ’t gaan?

Deze vraag scheen den onder-directeur den ganschen nacht bezig te houden; althans, ondanks den voortdurend herhaalden aandrang van zijn vrouw en zijn dochter, weigerde hij naar bed te gaan. Veel te traag gingen hem de uren voorbij, en toen het eindelijk half acht sloeg, blikte hij om de vijf minuten door de ruiten, om te zien, wie de woning naderen zou. Een zware zucht ontglipte hem. toen hij Cornelli zag aankomen, en, nog eer deze gebeld had, stond hij aan de deur.

„Ik zag je aankomen, Cornelli. Weet je ’t al?”

„Ja, mijnheer!” sprak de man. „k Heb het mr. Kegge

zelf gevraagd. Die kwam mij toevallig tegen, en ik dacht, dat het voor dien toch geen geheim kon zijn. Bovendien, ik heb uw naam niet genoemd, maar nam den schijn aan, of ik het alleen uit belangstelling vroegde.”

„Zoo!” sprak Jansen bevende, „en waar zijn ze?”

„U kunt gerust zijn. Ze zijn bij mr. Kegge aan huis!”

„Gelukkig!” stotterde Jansen, maar het plotselinge verbleeken van zijn gelaat sprak van heel wat anders dan van gerustheid en geluk. Met zijn bevende hand voelde hij in den zak, en een gulden te voorschijn halende, reikte hij dien den boodschapper.

„Dat moest er nog bijkomen,” sprak Jansen in zichzelf, de deur sluitende achter den man. „Aan .Kegge zelf vragen! Ezel, die ik ben! Maar ’k zal ze hem gauw uit de vingers halen!”

Hij ging naar zijn kamer, kleepte zich, en haastte zich de deur uit, nadat zijn huisgenooten hem vruchteloos gesmeekt hadden, toch eerst te ontbijten.

(Wordt vervolgd.)

VOOR ALGEMEENE ONDERWERPEN.

Wat bedoelt men als er gesproken wordt van „de zeven planeten?” Is dat hetzelfde als het zevengesternte, en wat wil het zeggen, „onder een planeet geboren” te zijn?

K.

Antw. — Oudtijds geloofde men, dat de aarde onbewegelijk stond in het middenpunt des heelals. Om haar heen draaiden, op steeds grooter afstand: 1. de Zon, 2. de Maan, 3. Mercurius, 4. Venus, 5. Mars, 6. Jupiter, 7. Saturnus. Dat waren de „zeven planeten” of dwaalsterren, zoo genoemd wijl ze zich merkbaar voor het oog verplaatsten. Dat de geheele voorstelling valsch was, is nu al eeuwen bekend. Met het sterrenbeeld, dat Zevengesternte heet en reeds bij Job voorkomt, hebben de zeven planeten niets uit te staan.

Op bepaalde tijden staat de een of andere dezer sterren in haar toppunt aan den hemel, of is bijzonder goed zichtbaar. Wie op dat tijdstip geboren werd, op een plaats boven welke de planeet dan min of meer stond, heette onder die planeet geboren te zijn. Ook kon men de geboorteplaneet vinden door een min of meer geheimzinnige berekening, die wij hier maar weglaten. De betekenis van zulk een planeet voor iemand was, dat zij invloed oefende op zijn levenslot. Wie bijv. onder Mars geboren werd zou krijgsvastig zijn, wijl Mars de god des oorlogs is. Wie Mercurius trof, zou zich met den handel bezig houden, welks god Mercurius is.

De zoogenaamde planeetlezerij omvat nog veel meer, waarvoor natuurlijk elk verstandig mensch zich te wachten heeft. Dat de Schrift al dergelijke dingen als zondig veroordeelt, is wel bekend.

A. J. H.

V A R I A.

Christendom.

Deez' vindt het Christendom „verheven.”

Die vindt het „schoon.”

De derde: „Een regel voor het leven.”

De vierde: „Deugd en loon.”

De vijfde zegt: „’t Beschaaft, verlicht.”

De zesde: „’t Boeit de ziel en sticht.”

De zevende spreekt: „’t Heeft mij Jezus gebracht.” —

Zal die laatste bij God niet de wijste zijn geacht?

A. J. H.

„O, die is springlevend!” antwoordde mr. Kegge op een toon, die te schertsend klonk om niet van minachting te getuigen. „Wat die man een haast heeft met de boeken, begrijp ik niet. Verbeeld u, hij was vóór achten al hier, om de boeken te halen.”

„Ja, die boeken spelen een heele rol in zijn leven; die acht hij, geloof ik, bij zichzelf alleen veilig. 't Is soms, of hij ze mij zelfs niet toevertrouwt. Overdreven dienstijver, anders niets! Maar . . . hebt gij ze hem niet gegeven?” vroegde Starrenborg, terwijl hij een blik over de tafel wierp.

„Nee, ik kon hem zelf dat pak toch niet medegeven. 'k Heb gezegd, dat ik ze hem zenden zou, zoodra wij bij de hand waren. 'k Wist niet, of u ze zelf bij deze gelegenheid misschien eens wildet inkijken.”

„Och . . . neen!” sprak Starrenborg. „Die zullen natuurlijk in orde zijn en hij kan er ons alles van vertellen. Rond-uit gesproken, mijn hoofd staat er niet naar.”

„Hum!” kuchte Kegge, als ware hij dankbaar doch niet voldaan.

„En wat meendet gij, dat we het eerst te doen hebben?” vroegde Starrenborg, toen zijn adviseur zwijgen bleef.

„Nu, ik geloof, dat het best ware, zoo wij zelf terstond de politie kennis geven van de zaak; treuzelen daarmede kon den schijn van achteloosheid, zoo niet erger, op ons laden.”

„Maar gelooft gij dan werkelijk, dat er schuld, dat er opzet in het spel is?”

„Dat gelooft ieder, mijnheer Starrenborg, en ons aller goede naam eischt, dat wij om een onderzoek vragen. Voorts moeten de verzekeringsmaatschappijen op de hoogte gebracht worden. Zie, ik had nu gedacht, als de onder-directeur heden eens naar de stad ging, om deze zaken in orde te brengen, dat ligt, dunkt mij, op zijn weg. Bij het gerechtelijk onderzoek zal men vooral met u en mij raadplegen, en daarom wenschte ik wel wat op de hoogte te zijn met den stand van zaken. Als wij dien heden eens opnemen; 't zou toch wat te vreemd figuur maken, als we de bewijzen moesten geven, alles aan Jansen overgelaten te hebben en zelf van niets te weten.”

„Hum! . . . Maar zal Jansen er niet een blijk van wantrouwen in zien, als we dat zonder hem doen?”

„Wel, dat is bij wijlen uw geachten vader gedurig geschied. U hebt toch te allen tijde het recht . . .”

„O zeker, maar tot heden maakte ik er nooit gebruik van.”

„Dat is toch — vergeef mij, mijnheer! — niet goed! Door eigen oogen zien versterkt het vertrouwen in anderen en behoedt voor teleurstelling,” merkte mr. Kegge bescheiden op.

„Ge hebt gelijk, mr. Kegge, ik kan mij in uw plan dan ook wel vereenigen,” hernam Starrenborg.

„Hebt u den sleutel van de brandkast?”

„Nee, dien heeft Jansen.”

„Goed! Laat hem dien behouden, totdat wij dien noodig hebben! Mij dunkt, 't was het wijst, dat we naar de fabriek gingen en dat u Jansen van uw voornemen onderrechtet.”

Weinige oogenblikken later bevonden beide heeren zich op weg, en straks waren ze op het terrein van de fabriek aangekomen, waar de onder-directeur druk bezig was den werklieden bevelen te geven tot het bergen van het geredde in het behouden gedeelte van de fabriek en in het woonhuis, voor zoover dit niet door den brand verwoest was. Dwars door de rookende puinhoopen en het nog smeulende vuur baanden Starrenborg en Kegge zich een weg tot Jansen, en nadat zij zich van zijn welstand verzekerd hadden, deelde Starrenborg hem het resultaat van hun overleg mede. Zeer tot hun bevreemding nam de onder-directeur de mededeeling kalm op; alleen vroegde hij, wie dan het toezicht op de werklieden houden zou.

„Dat kan ik doen,” antwoordde de patroon, „terwijl mr. Kegge zich op de hoogte van den stand van zaken stelt, en als het noodig is, kan hij mij tot zich roepen. De arbeid is, geloof ik, zoo goed verdeeld.”

De vriendelijke toon, waarop de patroon sprak, stelde Jansen gerust. Terloops merkte hij nog op, dat hij de brandkast in de woning had laten brengen, in een kamer, die afgesloten was. Toen Starrenborg ook dit, zonder eenig verder vragen, goedkeurde, nam hij kalm afscheid, om zich te kleeden en zoo mogelijk nog den eersten trein naar de stad te kunnen halen. Nadat Starrenborg de noodige aanwijzingen aan de werklieden gegeven had, keerde hij met zijn gastheer naar diens woning terug.

(Wordt vervolgd.)

STIJLBLOEMEN.

1. Door de straat gerend, werd het paard eindelijk tot staan gebracht.

2. Hij verkeerde blijkbaar in een *strijdig* gevoelen.

3. Zoo werd de boom, door den grijsaard geplant, tot een *onuitputtelijken* zegen voor zijn *latere* nakomelingen.

4. In dit gevoelen *gaat* m. i. de groote denker *mank*.

5. De tweede spreker overhandigde hem namens de gemeente een orgel en sciopicon met toebehooren.

(Courantenbericht.)

6. In de raadszitting van Zaterdag kwam dan eindelijk de beerput ter tafel. Prof. X. acht den beerput een terugtred, een gevaarlijken terugtred zelfs. Vast staat dit wel, dat de beerput geen ideale inrichting is.

(Courantenbericht.)

7. Slechts uw oogen kunnen u overtuigen wat wij in deze afdeeling aanbieden, slechts uw verstand kan het verwerken, dat hier maanden lang, voortdurend op alles lettend, met vak-kennis volgend, alles nauwkeurig beproevend, noodig was, om zoo iets volledigs aan te bieden, in tegenstelling van vroeger gebrachte modes, op nieuws zinnend, het betere gevend, gaan wij onzen eigen weg en bieden een enorm assortiment, wat nieuw en mooi gebracht kan worden! Prat op deze manier, gaan wij dagelijks verder en verder en leggen om de grootheid en de uitbreiding onzer stoffen een groenenden krans voor de toekomst, helpen het belang van het algemeen en verheugen ons met wat gewrocht is.

(Advertentie, onlangs in verschillende bladen geplaatst.)

8. De ooievaar is het teeken van den *wederkeer* der *naderende* lente.

9. De kokende waterketel ruischte gezellig door het vertrek. (!)

A. J. H.

V A R I A.

Verheven.

Een deftig man
Is oome Jan.

Als hij des Zondagsmorgens wil ter kerk,
Zoo spreekt hij: „Ga, o zoon, aanzie het zwerk;
Bevroedt ge dan dat regenzwangre wolken,
Zich heffend uit des afgronds kolken,
Op 't aardrijk straks in stralen nederslaan,
Zoo lang mij 't regenscherm! 't Verzelle ons op de baan
Ten tempel, en moog bij het huiswaarts keeren
't Geweld der schepping van ons weren!”

„Een deftig man is oome Jan;”

Dat mag gezeld.

Och, had hij maar een grein natuurlijkheid!

A. J. H.

in den grond; die van onze gekweekte planten eischen wat meer zorg, en werden dus door ons op de geschikte plaats bewaard. En zoodra de levenskracht in de natuur ontwaakte, daar ging het ontkiemen zijns weegs, overal in veld en woud en akker. Een leven in zoo overvloedige mate, dat wij er verbaasd bij gaan staan, machteloze menschen, die met al onze geleerdheid en met al onze machines geen enkel dood stofje het leven kunnen geven, geen enkel kiempje doen groeien. Daarom is de lente de tijd der aanbidding. 't Is de God des levens, Wiens arbeid wij gadeslaan, Hij, die bij de schepping de boomen en planten zoo vormde, dat ze hun levende zaden zouden voortbrengen, met voedsel genoeg voor het begin van de levensreis der nieuwgeborenen.

Maar Wonderland is zoo rijk, dat het in sommige gevallen niet eens zaad behoeft, om nieuwe planten te doen ontstaan. De meeste sleutelbloemen, die thans zoo rijk bloeien, zijn niet uit zaad geboren. Als je een plant uit den grond haalt, zie je tusschen de wortels een dwarsen stengel, een knoestigen, vrij dikken tak, waaraan meerdere planten vastzitten, waaraan ook verleden jaar de planten vastzaten. Ik spreek van een tak en een stengel in de aarde, en niet van een wortel; deze wortelstok, zooals hij heet, neemt geen voedsel op uit den grond; hij is slechts een bewaarplaats van voedsel. De planten, die hij verleden jaar droeg, hebben meer voedsel opgenomen, dan ze voor hun eigen onderhoud noodig hadden, en dat meerdere hebben ze gebruikt om den wortelstok te doen groeien. In het najaar zijn die planten gestorven, maar de wortelstok is blijven leven, en nu in de lente groeien er spruiten uit naar boven en wortels naar beneden, gelijk aan een tak van een boom nieuwe spruiten groeien. De spruiten en wortels halen hun eerste voedsel uit den wortelstok en putten hem uit; dat was het doel van zijn bestaan; maar in den aanstaanden zomer zullen zij ook weer voedsel verzamelen voor den wortelstok, en hem doen voortgroeien door de aarde, terwijl het deel van verleden jaar afsterft. En zoo is dus de primula veris een overblijvende plant, waarvan je niet zeggen kunt, hoe oud ze is. Misschien is ze enkele jaren geleden uit een zaadkorrel ontstaan, want dat gebeurt ook, maar het kan ook zijn, dat de wortelstok al vele jaren oud is, altijd afstervend aan het eene einde en aangroeiend aan het andere, en daarbij nieuwe takken schietend in verschillende richtingen, altijd horizontaal in de aarde.

En ook hier is het weer de levenskracht, die in de lente ontwaakt, en de nieuwe planten doet ontstaan, eerst uit den voorraad toebereid voedsel van het vorige jaar, en daarna uit de doode stof, die door de plant tot levende stof wordt gemaakt.

Hoe dat laatste geschiedt, daarover schrijf ik je in mijn volgenden brief.

Vele groeten uit het Wonderland des levens.

Je vriend,

A. L.

V A R I A.

Geloof.

't Geloof is ziende blind, en ziet dewijl het blind is: Dat kan alleen verstaan, wie door 't geloof Gods kind is.

Wat een oud man zei.

Mijn kracht, mijn moed, mijn wijsheid zijn vergaan.
Wat is mij, zwakke en wrakke, nog gebleven?
De stille hoop, dat ik mag zijn geschreven
In 't boek waarin al Gods verkoornen staan,
En straks de zwarte wolk zal zijn verdreven
Die lang en laag hing boven al mijn paan.
„Wie Mij gelooft die heeft het eeuwig leven”
Zegt Jezus: Ik geloof: 'k zal niet vergaan.

A. J. H.

V R A G E N B U S.

G. G. te 's-Gr. — *Zenuwhoofdpijn* of migraine is een vooral bij vrouwen veel voorkomende kwaal, doch ook mannen met een neurasthenisch gestel lijden er vaak aan. De pijnen treden in geregelde tusschenpoozen op, soms alle 2—3 weken, en zijn drukkend, bevend, gewoonlijk over de ééne helft van 't hoofd, en gaan gepaard met misselijkheid en groote gevoeligheid voor licht en geruisch. In andere gevallen treden de pijnen niet bepaald periodiek op, doch na bijzondere gelegenheden, b.v. oververmoeienis, laat opblijven, veel studeeren, te veel zitten, diëetfouten, enz. In nog andere gevallen zijn de pijnen niet bepaald hevig, maar het hoofd is dof, duizelig, onbekwaam tot denken, zwak, moe, licht gevoelig, enz.; deze laatste gevallen komen veel voor bij personen, die een zwak zenuwgestel hebben en aan algemeene zenuwzwakte lijden.

Uit het gezegde kunt u al dadelijk afleiden, dat er geen bepaald universeelmiddel bestaat, dat tegen zenuwhoofdpijn afdoende helpt, zelfs niet een homoeopathisch middel, hoewel deze laatste gewoonlijk nog de beste resultaten opleveren. Vaak hebben wij goede resultaten gezien van het afwisselend gebruik van *Calcareo Carbonica* en *Sepia*, beide in de 6de decimale verwrijving, daarvan elken dag eenmaal in te nemen. 's Morgens het eene middel en 's avonds het andere middel en dit drie weken lang voortzetten, dan een week pauze en dan weer innemen. Dit moet eenige maanden volgehouden worden; daarbij is het gebruik van *vleesch* en *eieren* te beperken, daar deze voedingsstoffen veel urinezuur in het bloed brengen, en het gebruik van koffie en thee moet geheel vermeden worden. Vroeg naar bed, niet te vroeg opstaan, 's avonds niet studeeren, elken dag een uur lichaamsbeweging in de open lucht. Geen verdoovende of slaapverwekkende middelen, zooals *morphine* of *antipyrine* nemen. Wij wenschen u goed succes en zenden u een vriendelijken wedergroet.

H. E. te D. — *Chronische jicht* is een kwaal, die veel geduld vergt van den patiënt en den dokter. Zij is moeilijk te genezen. De gevallen van *knobbelijcht*, die bij oudere personen, welke in armoedige omstandigheden leven, voorkomt, en gekenmerkt is door wanstaltige verdikkingen en eindelijk geheel stijf worden van bijna alle gewrichten, zijn meestal ongeneeslijk.

Jichtlijders moeten koude baden en wasschingen vermijden, zich veel door de zon laten beschijnen, het gebruik van vleesch, eieren, brood en peulvruchten beperken, en steeds voor geregelde spijsvertering zorgen. Een acute ziekteaanval treedt zeer dikwijls op na de eene of andere indigestie, d. w. z. als de maag bedorven of overladen is. Het drinken van warm water met brandnetel-aftreksel of *Urtica-ureus-tinktuur* is zeer aan te bevelen.

J. G. J. N. te S. — Het *zweeten* gedurende den slaap bij kleine kinderen is vaak een symptoom der *engelsche ziekte*; bij oudere kinderen kan het 't gevolg van zwakte zijn of van ziekelijken aanleg, waarbij de natuur-geneeskracht, die in elk organisme woont, op deze wijze het lichaam van schadelijke stoffen tracht te bevrijden. Wordt het gestel krachtiger ten gevolge van goede voeding, veel onthoud in de open lucht, zeebaden, koude wasschingen met water en azijn, dan houdt het zweeten langzamerhand van zelf op. Wij merken hierbij nog op, dat vele menschen in den slaap *tegen den morgen* aan de *benen* min of meer zweeten; dit is *geen* ziekteverschijnsel, maar een wijze inrichting der natuur, waardoor menige ziekte in de kiem onderdrukt wordt.

zie ook Matth. 10 : 39, 16 : 25; Mark. 8 : 35; Luk. 9 : 24, 17 : 33. De bekende kerkvader Augustinus zegt bij dezen tekst: „Die zich zelve en niet God bemint, die bemint zich zelve niet; maar die God, en niet zich zelve liefheeft, die heeft zich zelve lief.”

Merkt ge het wel, hier wordt de strijd aangeboden met mijnheer „Ik.” Het egoïsme, dat aan het uiterlijke leven hangt, moet er onder, moet sterven. Het doopsformulier noemt dit „de wereld verlaten, onze oude natuur dooden, en in een nieuw godzalig leven wandelen,” en de oude vromen spraken van „den ouden Adam,” die aan het kruis moet genageld. De Heiland sprak de bovenaangehaalde woorden, toen de Grieken, die Jezus wilden zien, aan Hem werden voorgesteld. Wijzende op het tarwegraan, dat, in de aarde nedergelegd, moet sterven, zullen eenmaal spruiten en bladeren en bloesems en vruchten worden gezien, doelt Hij op den weg der verheerlijking, gaande door den dood tot een rijker en vruchtbaarder leven.

Dienzelfden weg moet de mensch gaan. Hij moet zijn eigen-ik-leven geven, ten offer brengen. Alles, wat hem in den weg staat om met God en den Heiland in gemeenschap te komen en daarin te volharden, moet worden weggenomen, zal hij het eeuwige leven kunnen ingaan. De zondelust moet uitgedoofd, heilige gezindheden moeten opgewekt, zal het leven Gods in ons zichtbaar worden, zullen we ervaren, dat heiligheid zaligheid is. Alles moet verwijderd, wat van God verwijderd; alles opgezocht wat tot God naderbrengt. En waar nu de Christen ervaart, dat zijn goede voornemens zoo onbestendig zijn, zijn beste heiligste oogenblikken ras zijn vervlogen, en dat menigmaal zonder vrucht, daar zij het zijn bede: „Vernieuw mij naar den inwendigen mensch; schenk genade voor genade, in mij is geen kracht, maar Uw genade is tot alles genoeg.” Zoo zal hij leeren den zelf-ingenomen mijnheer „Ik” te bestrijden.

En ik reisde verder door de wereld en vond overal, ook in Nederland, menschenkinderen, die inderdaad in mijnheer „Ik” een vijand zagen en hem tegenstonden. Waar dit geschiedde in eigen kracht, daar was het verlies aan hun zijde en de indringer bezette huis en hart en leven. En zelfzucht zat op den klatergouden troon, en hoogmoed en eerzucht en zelfgenoegzaamheid namen plaats op de treden.

En waar ik menschen hun broeders hoorde beoordeelen en veroordeelen, bij het ratelen van de lastertong, de vleitaal van den lof, de hooghartigheid der zelfzucht, den glimlach der zelf-ingenomenheid, daar vermaande ik, en 'k deed het ook mijzelven, met het oordeelen te beginnen *bij het eigen ik*. Vriend, wie gij zijt, blijf van den vloer van anderen, en ga in uw binnenkamer, sla de deur toe, en vel in Gods kracht den gevaarlijken mijnheer „Ik” ter neer....

L. K.

V A R I A.

Ik zal, ik wil, ik moet! Dat ik
Verneemt men ieder oogenblik.
De duivel haal' dat trotsche woord!
Bij hem is 't dat het thuisbehoort.

BILDERDIJK.

Over en voor.

Daar strijden er *over* de waarheid veel meer
Dan ooit *voor* de waarheid strijden.
Wat wonder! Het eerste geeft naam en eer,
Het tweede wekt haat en lijden.

A. J. H.

VRAGENBUS.

W. T. te de B. — Gezonde kinderen hebben goeden eetlust, als zij genoeg lichaamsbeweging hebben. Men behoeft ze niet te dwingen tot eten. De natuur is de beste wegwijzer in dit opzicht. Hebben zij eens geen trek bij den een of anderen maaltijd, dan is het 't best, ze met rust te laten, de eetlust komt dan des te sneller van zelf terug. Het kan natuurlijk zijn, dat de kinderen tusschen de maaltijden suikerwerk of snoepgoed gegeten hebben; daarmede bederven zij zich dan de maag. Tegen deze ondeugd der schooljeugd kan niet genoeg gewaarschuwd worden.

Heeft een kind echter geregeld geen eetlust, en treden daarbij nog spijsverteringsstoornissen op, zooals in het door u vermelde geval, dan is de eene of andere ziekelijke toestand aanwezig, die geneeskundige behandeling vereischt. Dikwijls zijn dergelijke kinderen van 2 à 3 jaren rachitisch of scrofuleus; hier moet met energie de kwaal in den wortel aangepakt worden. Zéér aan te bevelen zijn zoutbaden in deze gevallen, veel oponthoud buiten bij warm weer, en licht verteerbaar voedsel, dat snel in 't bloed overgaat, zooals zachtgekookte rijst, zachtgekookte eieren, mondamine en maizena, enz. Gunstig werkt vaak het aanleggen van een Priessnitzschen omslag om de maag gedurende den nacht. Over de aangewezen homoeopathische middelen valt veel te zeggen, doch daarvoor is hier de plaats niet.

B. V. te G. — De stoornissen in de spijsvertering van uw kindje van zeven weken oud liggen in een ondoelmatige voeding der zoogende moeder. Deze moet alles vermijden, wat in dit opzicht nadeelig zou kunnen zijn, bv. te veel versche groenten, karnemelk of zure melk, scherp gezouten en gekruide spijzen, uien, knoflook, enz. Wordt het dan met den zuigeling nog niet beter, dan kan hij de melk der moeder niet verdragen, wat niet zoo heel zelden voorkomt, en raden wij u aan het kind van de borst af te nemen en kunstmatig te voeden met *Nestlé's kindermelk*, een uitstekend, goed verteerbaar kindervoedsel, waardoor alle genoemde lastige verschijnselen terstond zullen verdwijnen. De gebruiksaanwijzing staat op de bus.

J. W. B. te H. — Over zenuwachtigheid, zenuwzwakte, vrees en angstgevoelens hebben wij in den laatsten tijd herhaaldelijk in „Timotheüs” in de „Vragenbus” gesproken; wij moeten u derhalve verzoeken, de verschenen nummers door te lezen, en de antwoorden aan de verschillende vragers te bestudeeren, daar wij niet telkens over 't zelfde onderwerp 't zelfde zeggen kunnen. Wilt u uitvoeriger mededeelingen hieromtrent hebben, dan raden wij u aan, het boekje „Zenuwzwakte” te lezen.

D. M. te H. — De bedoelde ondeugd komt bij jongelieden veel voor, en heeft bij voortzetting vaak zeer nadeelige gevolgen voor lichaam en geest. Het begeleidend gemoedslijden van uw zoon kan daarmede in verband staan, schijnt echter toch ook nog in het zenuwgestel zelf te liggen. Wij raden aan, een proef te nemen met het innemen van *Ignatia D⁴*, elken dag 3 maal 5 droppels, 's avonds vroeg naar bed, 's morgens vroeg op, elken ochtend een koude wassching van borst en onderlijf, geen prikkelende genotmiddelen, geen scherp gekruide of gezouten spijzen, veel wandelen, gymnastiek-oefeningen, roeien, zwemmen, enz., en met Gods hulp zal de toestand, zoo al niet dadelijk geheel genezen, dan toch aanmerkelijk verbeterd worden.

Pennekrassen in den trein.

IV.

„Jelle," zoo heet hij niet, maar zoo noem 'k hem. Hij was een eenvoudige buitenjongen, „een boerenpummel" zouden ze in Holland zeggen; maar hij keek flink uit zijn heldere, blauwe oogen, en praatte, als men hem aan den gang kon krijgen, liefst op z'n Friesch, met een vrijmoedigheid, zeldzaam bij een kind van een wat achteraf gelegen Friesch dorpske.

Bij zijn vader, een gezeten boer, gemeenteraadslid en ouderling, een ontwikkeld man, die een aardigen kijk had op politieke en kerkelijke zaken, logeerde ik heel goed, maar voor één nacht. De laatste werd voorafgegaan door een langen avond. 't Mocht wel eens voor 'n enkelen keer laat worden, en er was immers zooveel te praten. De kinderen werden mij niet voorgesteld; zij klompten uit de namiddagschool binnen, aten hun boterham, en gingen toen buiten of in de schuur spelen om tegen de avondpap terug te keeren. Jelle interesseerde me 't meest. 'k Wist dus het eerst zijn naam, ook zijn leeftijd, net elf winters. Hij mocht naast „mijnheer" zitten, en we werden spoedig goede vrienden. 't Gesprek begon over het spel en kwam spoedig op de school; en 't ventje had schik, toen 'k hem ging examineeren.

En nu kon 'k inderdaad mijn verbazing nauwelijks onderdrukken. Zelden heb ik bij een dorpskind die kennis ontdekt als nu bij den jongen Fries, dien ik geneigd was „niets anders dan zevens" te geven. Onze jonge lezer moge oordeelen.

Wij behandelden geschiedenis, aardrijkskunde, Ned. taal en rekenen. Ik vroeg eenige jaartallen 1800, 1400, 1500, 1600. Uitstekend. Toen het leenstelsel, de gravenhuizen, de afzwering van Filips, even een uitstapje naar de Hervorming, Maurits en Frederik Hendrik, Willem III en Lodewijk XIV, de revolutie en Napoleon. Van alles wist m'n jeugdige vriend te vertellen. Toen 't ging over de Engelsche oorlogen; over Tromp, De Ruyter, c.s. kwam hij in vuur.

En nu aardrijkskunde: een reisje van Leeuwarden over Amsterdam en Rotterdam naar Maastricht, terug via Nijmegen, Zwolle, Groningen; loop van Rijn en Donau in hoofdtrekken, fabriekssteden in Duitschland en Engeland, voornaamste havens, groote rivieren in Azië, belangrijkste staten van Amerika, de eilanden van den O.I. archipel, enz. . . . voor een elfjarigen knaap onverbeterlijk. Bij Ned. taal haperde hij soms. 't Gold de enkele en dubbele o's en e's, naamvallen goed, vervoeging idem, schrijven vrij goed, lezen zeer goed.

Rekenen. 'k Herinner mij niet de juiste vormen meer, welke 'k opgaf, maar 't was zoo iets van $2\frac{3}{4} \times 3\frac{5}{6}$. 'k Liet hem in meer dan één evenredigheid met gebroken getallen den vierden term zoeken, liet inhoudsmaten berekenen, en toen grootte en oppervlakte van vormleerfiguren. 'k Had soms moeite hem bij te houden, ja, in het zoeken der produkten was hij mij nu en dan vooruit.

Dat was een leerzaam avondje, en 't was moeilijk uit te maken, wie 't meeste schik had: logé, gastheer of Jelle. Ik had intusschen ook respect gekregen voor hoofd en onderwijzers der lagere Christelijke school.

Toen toog het kroost te bedde achter de sitsen gordijnen der bedsteden.

„Wat moet uw jongen worden?"

— „Boer, denk ik." —

„Hoe lang blijft hij nog op school?"

— „Tot 't volgende jaar Pinkster." —

„Heusch? Maar hebt ge wel met den meester over hem gepraat? Doe het eens. Wij hebben ook flinke, knappe landbouwers noodig; maar Jelle kan toch nog iets anders worden." Zoo praatten wij door tot bij twaalven.

Den volgende morgen bracht de tilbury mij naar het naastbijliggende station

En nu, na een paar jaar was ik Jelle glad vergeten.

Tot een nieuw bezoek aan het bewuste dorp, mij, met eenige hulp, in staat stelde bovenstaande herinneringen op te diepen.

Weer was 'k te H. na tal van jaren. Nu logeerde ik niet op de bewuste boerderij, maar in de pastorie. De vader van Jelle vroeg 's avonds belet. Na den eersten handdruk: „Mijnheer, herinnert ge u nog, dat gij voor vele jaren mijn jongen eens hebt onder handen genomen?" Ik moest me bedenken, maar met eenige hulp kwam ik er; ja, het tooneel van den bewusten avond doemde weer op voor mijn geest.

„Welnu, ik heb uw raad gevolgd. Jelle is gaan studeeren. 'k Heb hem naar Delft gestuurd. En nu is hij ingenieur." Dat, en nog veel meer, (Jelle had ook reeds een meisje natuurlijk,) ging in één adem bijna door; 't duurde, tot 'k een oogenblik vond om den gelukkigen, dankbaren vader te feliciteeren.

Jammer, dat Jelle zelf niet op 't dorp was!

Weer wat blijder dan vroeger verliet ik H., nu niet per rijtuig, maar met de tram naar 't spoorwegstation, en verder via Stavoren Holland in L. K.

LETTEREN EN TAAL.

VRAGENBUS.

Komma. — Ex libris.

A. A. v. d. T. te B. vraagt: Laatst had ik met iemand meeningsverschil over het plaatsen der komma in onderstaanden zin. Hij beweerde, dat er een komma behoorde te staan achter „reddingstochten," ik daarentegen niet.

„Bij oefenings- en reddingstochten, is het bevel opgedragen aan den eersten schipper, enz."

Antw. — Er bestaat, wat het gebruik van zin- en rustteekens betreft, geen eenheid tusschen de verschillende talen, en zelfs niet in dezelfde taal. De een acht ze voor de duidelijkheid meer noodig dan de andere. Toch zijn er een aantal gevallen, b.v. bij opsommingen, waarin *steeds* de komma wordt gebruikt.

Wat betreft het geval hierboven, zoo is op te merken, dat het eerste gedeelte vóór de komma is een zoogenaamde „bepaling." Vormt deze nu op zichzelf een zin, dan behoort er een komma achter, duidelijkheidshalve; ook kan dat, als zij zeer lang is. Noch het een noch het ander is echter hier zoo. Er is dus geen reden voor een komma.

Dezelfde vraagt: Uitgevers-boekmerken noemt men ook wel eens *ex-libris* of *ex-libris*. Hoe schrijft men die benaming? En wat is daarvan de letterlijke beteekenis?

Antw. — *Ex libris*, d.i. *uit* (behoorende tot) *de boeken*, en ziet op het boek, dat het merk draagt. Ook boekminnaars, die groote verzamelingen hebben, plaatsen in hun boeken zulke teekens, die soms zeer kunstig zijn. A. J. H.

V A R I A.

Tweeërlei.

„Door gymnastiek en sport en wedstrijd in die beiden, Kunt ge u geluk en levenslust bereiden!"

Zoo juicht de geest der eeuw. —

„Lichaamlijke oefning," roept bij dat geschreeuw, De man van Tarsen, „is tot weinig nut; Godzaligheid is 'slevens staf en stut. Daartoe dan oefen u!"

Hoor 't woord, zoo wijs,

En geef niet dwaas voor 't mindre 't hoogste prijs.

A. J. H.

„Dacht ik het niet?" zei het oudje. „Als ik het niet gezegd heb! En dan moet ik de menschen op den koop toe nog wijs maken, als ze mij vragen, of het dominee smaakte, dat hij er toch zoo aan gesmuld heeft."

„Hoor eens, mijn goede Bartje, als je nu doet, wat ik gaarne van je wil, dan smullen jij en ik meer dan aan de lekkerste kippensoep, die we zelf eten, al moet ik tot je eer zeggen, dat je er verstand van hebt, ze klaar te maken. Dat doet je de beste kok niet na."

„Ja, ja, zoo wordt de oude Bart voor alles gelijmd," gromde de huishoudster, en slofte de kamer uit. Straks kwam ze afnemen, en den dominee vertellen, dat de thee gereed stond op zijn studeerkamer, en dat zij de post op tafel gelegd had.

„Dominee moet zeker weer naar het lokaal?"

„Ja, 't is mijn beurt vanavond."

„Dominee is moe. Ik moest dus bezoekers, als ze komen, maar afwijzen."

„Bartje, Bartje, wat zijt ge weer hard vandaag! 't Is goed, dat ik weet, dat je het zoo kwaad niet meent!"

„Ja, ja. Eten voor een half mensch en werken voor twee! 't Is niet vol te houden; dat zeg ik maar!"

„Bartje, ga weg!" sprak hij glimlachend. „Ik zou je heusch moeten..."

„Toe maar! Vanavond nog, en voorgoed en voor altijd! Maar dan zal ik net praten als de dienstboden van den tegenwoordigen tijd: „Eerst mijn geld!" " sprak de oude, die op haar beurt ook nog schertsen kon.

„Neen," antwoordde de predikant, en krabde zich achter het oor. „dan zal ik u in vredes naam deze week nog moeten dulden!"

(Wordt vervolgd.)

LETTEREN EN TAAL.

Vragenbus.

(Vragen voor deze rubriek in te zenden aan het Bureau „Timotheüs" onder motto „Letterkunde." Men sluitte een 5 cts. postzegel in.)

Godevaart. — Haneboek. — Clericaal. — Mentor.

Esculaap. — Lethe.

R. vraagt: *Timotheüs* is, meen ik, een eigennaam. Bestaat er nu in onze taal ook een naam, die hetzelfde uitdrukt als T.?

Antw. — *Timotheüs* beduidt: God vreezende, of een, die God vreest. Nu hebben we in het oudere Nederlandsch een persoonsnaam, die ongeveer hetzelfde uitdrukt, namelijk *Godevaart*. (Men denke o.a. aan *Godevaart den Bultenaar*, den stichter van Delft, 11e eeuw.)

„Vaar" of „Vaer" is het oude woord voor *vrees*; Eng. *fear*. Men vindt het nog in „vervaren," (Rijm-psalm 42:4) en „vervaard zijn." In *Datheens psalmberijming* komt het nog voor:

„Ik ontwaecte sonder vaer."

Denzelfden naam *Godevaart* vindt men terug in het Duitsche *Fürchtgott* (een voornaam van Gellert) en het Engelsche *Geoffrey*. Soms wordt de naam verward met *Godfried*, doch dat beduidt „Gods vrede", of een, die vrede heeft met God.

Dezelfde vraagt: Wat verstaat men toch door het „Haneboek"? Meermalen heb ik dat woord gelezen, doch wat beduidt het?

Antw. — Het „Haneboek" is niet een boek, dat dezen titel droeg, maar dat in de wandeling zoo werd geheeten. Het was vroeger het eerste spel- of leesboekje, dat een kind op school in handen kreeg. Op den titel prijkte een groote haan (vandaar de naam) met verschillend onderschrift. Een b.v. luidde:

De haen verkondigt 's Heeren dag,
Heeft in sijn huisgezin ontzag,
Hij roept een yder vroeg aan 't werck
En Zondags naerstig na de kerck.

Dat hierin zekere dubbelzinnigheid school, bleek eens door iemand, die er uit las, dat de haan Zondags zijn gezin, de kippen, naar de kerk kraaide! Veel onzinniger echter was het meer gewone vers:

Gelijk den wakkren haen tot kraeyen is genegen,
So laet u, jonge jeugt, tot onderwijs bewegen.

Feitelijk een uitnoodiging aan de jongens om schoolmeester te worden. Maar men nam het toen zoo nauw niet!

Mej. M. A. K. te C. zendt weder een vragenlijstje:

1. Wat beteekent clericaal?

Antw. — „*Clericaal*" is afgeleid van „clerus," d. i. de geestelijkheid, de priesterschap als één groot besturend lichaam. Een clericale partij is een, die door „geestelijkheid" en priesters wordt geleid en beheerscht. Daar wij, Protestanten, geen geestelijkheid of clerus hebben, wijl het Nieuwe Verbond die ook niet kent, zoo is op Protestantsche staatspartijen de benaming „clericaal" niet toepasselijk. Doch de liberalen, die soms zelfs van predikanten als van „geestelijken" spreken, kunnen of willen dit niet begrijpen. „Clericaal" zijn bij ons alleen de Roomschen.

2. In „De Erfgenaam van Redclyffe" wordt Filip Morville de Mentor van zijn vriend genoemd. Wat is een Mentor?

Antw. — Toen 1200 jaar voor Chr. de Grieken optrokken om Troye in Klein-Azië te belegeren, toog ook koning Ulysses van Ithaca mee, doch liet zijn vriend *Mentor* achter om voor de huiselijke zaken te zorgen. Deze *Mentor* was de leeraar van Ulysses' zoon, *Telemachus*, en verzelde den jonkman later als leidsman op zijn reizen. (Zie o.a. het bekende werk van Fénelon: *De lotgevallen van Telemachus*.) Vandaar dat een „Mentor" beduidt: een leidsman, raadgever.

3. Waarom wordt een geneesheer een Esculaap genoemd?

Antw. — *Eskulaap*, eigenlijk Asklepios, is een persoon uit de Grieksche fabelleer, een zoon van den god Apollo. Hij bracht het door studie zeer ver in de plant- en geneeskunde, beide toen nog zeer weinig beoefend, en genas velen. Later werd hij als een god vereerd. Zijn beeld is daaraan te kennen, dat hij een staf in de hand heeft, om welken zich een slang kronkelt. Met zijn andere hand drukt hij de slang op den kop, en bij hem ligt een hond. Hij had een dochter, die *Hygieia*, d. i. Gezondheid, heette.

4. Waarom wordt er gezegd, dat je om te kunnen vergeten, moet gedronken hebben uit de Lethe?

Antw. — *Lethe*, ook een woord uit de Grieksche fabelleer, is de naam eener rivier in Afrika, die voor een deel onder den grond doorstroomde, en dus als 't ware verdween. Vandaar de naam *Lethe*: vergetelheid. Men geloofde, dat het water de kracht had, het verledene te doen vergeten, als men dat vocht had gedronken. De zielen, die in de onderwereld kwamen, deden zoo, en vergaten dan het aardse leed. — Als deze rivier bij ons nog bestond, hoeveel vergeten boodschappen, namen en zaken zou zij op haar rekening krijgen!

A. J. H.

VOOR ALGEMEENE ONDERWERPEN.

Vrijmetselarij. — Ramoth en Cadkod. — Harevaartje. —
Kastie. — Kooten.

Zoudt u, vraagt Ch. S. R. te H., zoo vriendelijk willen zijn, mij een en ander mede te deelen omtrent de Vrijmetselarij en vrijmetselaars? Wat voor verkeers is er in deze vereeniging, en wat voor menschen hooren daartoe? Leden dezer vereeniging zijn toch niet altijd ongeloovig. Er wordt wel eens beweerd, dat deze vereeniging veel goed gedaan heeft en nog doet, maar er ligt, dunkt me, zoo iets geheimzinnigs in.

Antw. — Over de vrijmetselarij is veel gefabeld en zijn allerlei schrikkelijke dingen verteld, die gerust als onwaarheden kunnen beschouwd worden. Het geheimzinnige, dat er over ligt, heeft tot de verkeerde voorstelling aanleiding gegeven, doch is uit haar geschiedenis geheel verklaarbaar en heeft met haar wezen niets te maken. Het geheime der vrijmetselarij betreft alleen zekere zinnebeeldige plechtigheden, enz.

Het is alzoo geen geheim verbond, want zoo min het bestaan der broederschap als haar geschiedenis, grondstellingen, wetten en leden zijn onbekend. Talloze geschriften geven over haar inlichting. Het bekende werk van Findel beleeft wellicht reeds een tienden druk. Er wordt ook geen eed gedaan ter geheimhouding, maar een belofte omtrent zekere plechtigheden, enz. Die plechtigheden en teekenen zijn zinnebeelden, en het doel der broederschap is van zuiver zedelijken aard.

De vrijmetselarij dagteekent uit de 13de eeuw. Toen vond men in Duitschland vereenigingen van metselaars en bouwlieden, die aanvankelijk met de kloosters in verbinding stonden, doch later vrij optraden. Deze vereenigingen bouwden o.a. de prachtige kerken der middel-eeuwen, en bestonden uit meesters, gezellen en leerlingen. Men behartigde elkanders belangen, doch ieder lid moest beloven de geheimen van het vak niet openbaar te maken. Al spoedig ontstonden in Engeland dergelijke instellingen.

Doch toen de Hervorming kwam en de denkbeelden veranderden, verloren deze vereenigingen van vrije metselaars hun beteekenis, en kwam men in Engeland op het denkbeeld er een genootschap van te maken, met enkel geestelijke en zedelijke bedoeling. Dit geschiedde in het begin der 18de eeuw. De oude namen, plechtigheden, zinnebeelden, enz. behield men, doch voortaan zou het doel zijn: behartiging der zedewet, verdraagzaamheid en deugd, zonder bepaalden godsdienst, om zoo de broederschap te bewerken tusschen hen, die anders ver van elkander zouden staan.

De broederschap, aldus van doel veranderd, breidde zich in verloop van tijd over vele landen van Europa uit, doch vond vooral in de Roomsche rijken veel tegenstand. In Nederland werd zij in 1756 door de regeering erkend. Als haar doel werd opgegeven, de menschheid te veredelen door wegneming van vooroordeelen, en zoo te verbreederen. Zij zijn allen kinderen van één Vader, den Bouwheer van 't heelal, en moeten, van wat kerk, volk en stand zij ook zijn, elkaar als broeders bejegenen. In sommige landen geldt voor de Vrijmetselarij de bepaling, dat men tot den Christelijken godsdienst moet behooren.

De verschillende groepen in een land heeten *loges*, die

geregeld vergaderen. Boven deze staat de Grootloge met den Grootmeester aan het hoofd, wier vergaderingen het Groot-Oosten genoemd worden. Het getal loges is zeer groot. De oude graden van leerling, gezel en meester bestaan nog, maar nu natuurlijk in andere beteekenis; evenzoo verschillende teekenen en plechtigheden.

De vrijmetselarij staat, gelijk men reeds begrepen zal hebben, niet op Christelijken bodem. Zij predikt algemeene menschenliefde, bestrijding van bijgeloof, edele gezindheid inwendig, liefderijkheid naar buiten, om alzoo mee te bouwen aan de volmaking der menschheid; zij verricht en steunt ook menschlievende arbeid, en wil onderling hulpbetoon. Dit alles gaat echter geheel buiten Christus om, en is zelfs bestaanbaar met volslagen ongeloof aan de in Christus geopenbaarde waarheid. Vandaar dat het levend, Schriftuurlijk Christendom uiteraard met de vrijmetselarij zich niet één kan gevoelen, terwijl ook niet is te loochenen, dat zij meermalen in den dienst des ongeloofs staat.

J. K. te C. vraagt: Ik lees in Ezechiël XXVII : 16: Syrië dreef koophandel met u vanwege de veelheid uwer werken; met smaragden en purper, en gestikt werk, en zijde, en Ramoth en Cadkod, handelden zij op uwe markten.

Welk product of grondstof is Ramoth of Cadkod?

Antw. — Ramoth is koraal, Cadkod juweel.

Onze lezer P. P. heeft den „Vliegerbrief" met veel genoegen gelezen, en vraagt nu, of we hem ook kunnen zeggen, welke spelen bedoeld worden met de volgende, die vroeger, zegt hij, bekend schijnen te zijn geweest, nl.:

1 Harevaartje. 2 Kastie. 3 Kooten.

Antw. — Met het eerste wordt, zoover ik weet, bedoeld het spelletje, dat nu „Krijgertje" heet, waarbij een der spelers jacht maakt op de anderen, tot hij er een tikt, die dan op zijn beurt jager wordt.

No. 2 is de verbasterde naam van kaatsspel of balspel. De bal wordt daarbij opgeworpen, weggeslagen en weer opgevangen. Dat het onhebbelijke voetballen dit oud-Hollandsche spel verdringt, is zeer te bejammeren.

No. 3 is een spel, dat bijna uitsluitend door meisjes wordt gespeeld en thans veelal „bikkelen" wordt genoemd. Kooten of bikkels zijn de gewrichtbeentjes van runderen of andere dieren. De „stuiter," die bij het spel gebruikt wordt, is een groote knikker, die zijn naam daaraan ontleent, dat hij door den weerstuit opspringt, wanneer men hem van zekere hoogte op steen laat vallen.

A. J. H.

VARIA.

Cirkelredeneering.

Daar zei er een: „Ik snap maar niet,
Waarom men 's nachts de zon niet ziet."

„Wel," sprak een ander, „vast en wis,
Omdat het dan zoo donker is."

Vreemd.

Toen ik tien gulden had gespaard,
Was ik de rijkste man op aard.

'k Had honderd; doch toen wierd het al:
„Ik hoop maar, dat 't nog groeien zal."

En nu het duizend is, zeg 'k: „Och,
Wat is 't een bitter beetje toch!"

A. J. H.

Kaas-bacteriën.

Kaas is een zeer te waardeeren voedingsmiddel, dat de goede eigenschappen heeft, goedkoop te zijn en tevens hooge voedingswaarde te bezitten. Men kan ze gevoelig een zuiver melkextract noemen, wat vooral voor de kaassoorten geldt, die uit niet-ontroemde melk gemaakt worden. Neemt men in aanmerking, dat melk 89% water bevat en de kaas na aftrek van deze vloeistof en eenige zouten alle eigenlijke voedingsstoffen der melk bevat, dan zal men 't er over eens zijn, dat de kaas bij de voeding van gezonden en zieken een belangrijke rol mag spelen. Toch heeft kaas veelal den roep, ongezond en zwaar te verteren te zijn. Dit ligt vooral aan de slechte gewoonte van vele menschen, de kaas niet voldoende te kauwen en in groote brokken tegelijk in te slikken; ook daaraan echter, dat veelal te oude en bedorven kaas wordt gegeten. Wordt de kaas op Italiaansche manier geraspt en met soep of meelspijzen vermengd, dan kan ze zelfs door menschen met een zwakke maag verdragen worden, en is ook als voedsel voor kinderen en zieken geschikt.

Fijnproevers hebben uitgevonden, dat kaas, die door de ontwikkeling van bepaalde bacteriën „rijp” geworden is, een lekkerder, meer pikanten smaak dan gewone kaas verkrijgt en volgens hen ook gemakkelijker te verteren is. Op deze wijze worden talrijke kaassoorten met schimmelbacteriën „veredeld” zooals bv. Roquefort-, Stilton- Gorgonzola-kaas, Fromage de Brie, enz. De zuivelschool in Sonenthal in Zwitserland heeft nu onlangs interessante proeven genomen om te weten te komen, hoeveel levende wezens de mensch bij het eten van kaas tot zich neemt. In een enkel grammetje van dergelijke geprepareerde kaas bevinden zich niet minder dan 800000 bacteriën, die na drie maanden reeds verachtvoudigd zijn, zoodat men het getal dan wel op een paar millioen mag begrooten. Op grond van vergelijkende tellingen heeft men uitgerekend, dat de bevolking van een pond kaas aan bacteriën zoo talrijk is als de geheele aarde menschen bevat. De vrees van vele menschen voor alles, wat bacterie heet, is dus blijkbaar ongegrond, want de kaas met haar milliarde vertegenwoordigers dezer splijt-zwammetjes is nu eenmaal een van de hoofdvoedingsmiddelen van den mensch.

Saccharine.

Onlangs is de uitvinder van de **saccharine** gestorven, met nalating van een vermogen van verscheidene millioenen, die hij met zijn uitvinding verdiend had. Niet alle uitvinders sterven dus arm, hoewel dit toch dikwijls het geval is. Menige groote uitvinding heeft pas na den dood van zijn ontdekker algemeene erkenning gevonden.

Saccharine is een zoete stof, die uit *goedkoop* materiaal langs scheikundigen weg verkregen en *duur* verkocht wordt.

Ze dient in vele gevallen ter vervanging van suiker, doch is daarvoor over 't algemeen *niet* aan te bevelen, daar ze in 't geheel *geen voedingswaarde* heeft en door het enorme, zoetmakende vermogen de *smaakzenuwen* voor natuurlijke zoete spijsen en dranken *afstompt*. Het gebruik van deze stof bij de fabricatie van voedingsmiddelen (gebak, ingemaakte vruchten, vruchtensappen, enz. enz.) is dan ook in verscheidene landen bij de wet verboden. In Duitschland mag saccharine alleen op recept van den dokter in de apotheken afgegeven worden. Men verkrijgt het in zeer kleine tabletten of kogeltjes, waarvan één enkele dezelfde zoetmakende kracht als een groot stuk suiker heeft. Voor *lijders aan suikerziekte* heeft deze stof groote

waarde, daar zij er toe dient, om de spijsen en dranken, die voor dergelijke zieken geen rietsuiker mogen bevatten, genietbaar te maken. Deze zieken moeten zich echter toch voor overdaad in 't gebruik van saccharine in acht nemen, daar het op den duur de nieren kan prikkelen. Overigens is in den laatsten tijd nog een dergelijke stof, de *kristallose*, op de markt gekomen, die ongeveer dezelfde goede en kwade eigenschappen heeft.

GOEDKOOPTOKEN.

Er wordt nog al eens gesproken over de vraag, welke brandstof het goedkoopst is, turf, steenkool, anthraciet, hout, of hoe al die ouderwetsche brandstoffen ook mogen heeten. Een toekomstmensch echter weet wel, welke brandstof hij gebruiken gaat; hij neemt radium; als hij dat eenmaal heeft, heeft hij voor zijn leven genoeg en behoeft nooit weer te koopen.

Radium heeft nl. de merkwaardige eigenschap, dat het door zijn uitstraling zoo goed als niet vermindert. Na tientallen van jaren is de werking nog dezelfde. Als ik een paar K.G. steenkolen in de kachel werp, is er na een paar uren niets van over; leg ik een paar K.G. radium in de kachel, dan kan mijn achterkleinzoon er zich nog bij warmen! En daardoor wordt het goedkoop, al is het tegenwoordig een van de duurste stoffen, die bestaan.

Radium wordt bereid uit uranium, en uranium is een stof, die uit bepaald gesteente wordt afgezonderd. Een KG. uranium kost in Engeland tegenwoordig 24 gulden, en de mijn in Cornwallis levert jaarlijk ongeveer 10000 K.G. op. De hoeveelheid radium, die daaruit bereid kan worden, is uiterst gering, en daardoor is de prijs hoog, doch juist het onverslijtbare van radium maakt, dat het ten slotte goedkoop komt, als men het maar eerst heeft. Een gram radium geeft zooveel warmte, dat het in een uur een gram ijskoud water aan de kook brengt. Hadden we dus in de keuken eens tien K. G. radium, dan zou een L. water in zes minuten koken, en tegelijk zou het radium in alle richtingen zijn stralen zenden en het huis verwarmen. Er moet alleen nog een middel uitgevonden worden, om ook de kleine hoeveelheden radium praktisch dienstbaar te maken aan verwarming en verlichting, terwijl tevens een middel moet worden gezocht, om het radium, waarvan de aarde groote hoeveelheden bezit, op eenvoudiger wijze aan den dag te brengen. Een Duitsch geleerde heeft nu reeds berekend, dat, zoo radium slechts praktisch bruikbaar was, een gewoon gezin bij den tegenwoordigen prijs slechts dertig cents in een geheel jaar behoefde te betalen voor de kosten van het stoken! Daarom houdt een toekomstmensch het met radium, al zullen de brandstofleveranciers het hiermede ook niet eens zijn. A. L.

V A R I A.

Zeven.

Er gingen zeven Zondags naar de kerk.

„k Doe zoo,” sprak *één*, „een recht verdienstlijk werk.”

Twee zei: „Wat moet je al Zondags anders doen?”

En *drie*: Ik ga ter kerk; dat eischt 't fatsoen.”

Vier sprak: „Nu pronk ik in mijn nieuwe kleed.”

En *vijf*: „Ik hoor toch altijd meer dan 'k weet.”

De *zesde* zei: „Al heet ik ook niet fijn,

Ik geef toch graag ons Lieven Heer het Zijn.”

De *zevende* bad zachtkens: „Heer, wees mij Genadig, dat me Uw Woord gezegend zij!”

Uit zeven wierd gezegend *één*; 't was hij.

A. J. H.

